

národní
ústav
odborného
vzdělávání

Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Mgr. Pavla Skácelová
Ing. Jiří Vojtěch

Praha 2010

OBSAH

1. ÚVOD	3
1.1. Tematické okruhy	3
2. METODOLOGIE A KATEGORIZACE DAT	4
2.1. Zdroje dat a metodologie	4
2.2. Členění použité při zpracování.....	5
3. VÝVOJ SOUSTAVY STŘEDNÍCH ŠKOL	6
3.1. Struktura středních škol podle zřizovatelů.....	6
3.2. Změny struktury středních škol v krajích	7
3.3. Struktura středních škol podle počtu žáků.....	8
3.4. Struktura středních škol z pohledu realizované kategorie vzdělání	10
3.5. Struktura středních škol z pohledu realizované skupiny oborů vzdělání.....	13
4. VÝVOJ REALIZOVANÉ OBOROVÉ SOUSTAVY	16
4.1. Počet vyučovaných oborů podle kategorie vzdělání.....	17
4.2. Počet vyučovaných oborů podle skupiny vzdělání	18
4.3. Vývoj počtu realizovaných oborů v kategorii středního vzdělání s výučním listem....	21
4.4. Vývoj počtu realizovaných oborů v kategorii středního vzdělání s maturitní zkouškou.....	22
4.5. Vývoj počtu realizovaných oborů v kategorii střední vzdělání s maturitní zkouškou – nástavbové studium.....	23
5. VÝVOJ STRUKTURY REALIZOVANÝCH ŠKOLOBORŮ	24
5.1. Struktura a charakteristiky školoborů podle kategorií vzdělání.....	25
5.2. Struktura a charakteristiky školoborů podle skupin oborů vzdělání	27
5.3. Realizované školobory z pohledu četnosti výskytu na školách.....	30
5.4. Realizované obory z pohledu průměrného počtu žáků na školobor.....	35
6. REALIZACE PRVNÍ ETAPY KURIKULÁRNÍ REFORMY VE STŘEDNÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ	39
7. ZÁVĚR	41
8. PŘÍLOHY	42

Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Mgr. Pavla Skácelová, Ing. Jiří Vojtěch

Vydal Národní ústav odborného vzdělávání, Praha 2010

Korektury a tisk: Oddělení pro informační a publikační činnost

1. Úvod

Již od začátku 90. let provází střední odborné školství řada strukturálních změn. Důvodů existuje hned několik – obecným indikátorem změn se však stala hospodářská, sociální a politická transformace v České republice po roce 1989. Politicko-právní změny se odrazily v decentralizaci řízení a rozhodování středních škol. Proměny hodnot ve společnosti zase přispěly k demografickým změnám, které v minulosti ovlivnily a v současnosti postihují školství. V neposlední řadě také dlouhodobě probíhaly strukturální změny ekonomiky a jejích odvětví, což se nutně muselo odrazit v odborném školství, které je silně spjato s potřebami trhu práce a s technologickým zázemím podniků jako zaměstnavatelů.

Všechny tyto i jiné změny se postupně odráží ve struktuře realizované nabídky vzdělání středních škol. Tu představují střední školy a vyučované obory vzdělání. Tato publikace má za cíl zachytit a popsat právě tyto strukturální změny v období posledních 11 let (1998 – 2009).

Zmíněná etapa zahrnuje dobu, v níž se uskutečnil rozsáhlý proces optimalizace sítě středních škol, který byl spuštěn v roce 1997. Už v začátcích tohoto procesu se za důležité kritérium při rozhodování považovala struktura vyučovaných oborů vzdělání na jednotlivých školách. Společně s redukcí počtu středních škol byla částečně optimalizována také oborová struktura vzdělávací nabídky těchto škol, tzn. že klesla oborová roztržitost vzdělávací nabídky na jednotlivých školách. Snahou bylo dosáhnout lepšího využití prostorových a technických kapacit na školách.¹

Také v současnosti všechny reformy a změny ve středním odborném školství směřují k nastavení co nejoptimálnější soustavy středních škol z pohledu nabízené a realizované vzdělávací nabídky tak, aby odpovídala potřebám a hlavně požadavkům trhu práce v regionálním i celostátním měřítku. Takové změny přinesla v roce 2005 v oblasti regionálního školství kurikulární reforma, která se ve středním odborném školství projevila naplno v roce 2009 a bude dotažena do konce v roce 2012. Tato publikace tak postihuje stav realizované vzdělávací nabídky těsně před spuštěním 1. etapy přechodu na výuku podle rámcových a školních vzdělávacích programů. Další změny přijdou v nejbližší době také v souvislosti s výrazným propadem počtu osob v generaci 15letých.

1.1. Tematické okruhy

Předmětem této zprávy jsou informace o vývoji realizovaného středoškolského vzdělávání z pohledu změn struktury vzdělávacích cest. Realizovaná nabídka představuje výsledek přímého i nepřímého protnutí hned několika množin – vzdělávací nabídky středních škol, podmínek a požadavků trhu práce, představ zřizovatele, ale hlavně objemu uchazečů a jejich zájmu o daný stupeň či o odborné zaměření vzdělání.

Popis vývoje realizované vzdělávací nabídky ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09 je rozdělen do čtyř hlavních tematických okruhů:

- První okruh mapuje kvantitativní změny sítě středních škol, které souvisejí hlavně s procesem optimalizace a se snahou o vysoké využití provozně-technické kapacity škol.
- Druhé téma představuje proměny realizované soustavy oborů vzdělání v čase, převážně její velikosti a struktury.
- Další téma se soustředí na popis vývoje objemu a rozmanitosti realizované soustavy oborů vzdělání na středních školách vzhledem k počtu žáků a oborů.

¹ Viz *Program optimalizace sítě středních a vyšších odborných škol a školských zařízení*. MŠMT. 1997.

- Poslední část publikace stručně dokresluje současné změny, kterými střední odborné školství prochází v souvislosti s kurikulární reformou a tedy s nově vytvořenou soustavou oborů vzdělání.

2. Metodologie a kategorizace dat

2.1. Zdroje dat a metodologie

Tato analýza vychází z údajů resortního statistického zjišťování výkonových údajů středních škol, které provádí Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV). V něm jsou uvedeny mimo jiné údaje o počtech žáků, studentů a absolventů jednotlivých škol – v podrobném členění podle druhu a formy vzdělání, podle oboru a dalších parametrů. Pro zpracování výsledků byly využity databáze ze školních roků 1998/99, 2003/04, 2008/09 a 2009/10.

Zmíněné roky byly zvoleny vzhledem k záměru práce postihnout dostatečně dlouhé období změn, které proběhly a probíhají ve středním regionálním školství, ale zároveň zpracovávat a porovnávat srovnatelné údaje. Školní rok 2008/09 představuje poslední rok před povinným zavedením první vlny RVP na středních školách a poskytuje tak poslední možnost srovnat vývoj realizované vzdělávací nabídky v čase za výrazně nezměněných podmínek v soustavě oborů vzdělání.

Při zpracovávání dat bylo nutné provést dílčí úpravy datových zdrojů tak, aby byla umožněna jejich srovnatelnost. V dalších odstavcích je podrobněji popsán postup těchto úprav i některé kategorizace využitě v dalším textu této zprávy.

Před zpracováním dílčích výsledků o soustavě středních škol bylo nejdříve nutné vhodně definovat střední školu, aby bylo možné porovnání dat. Během sledovaných 10 let byl totiž změněn školský zákon a s ním i klasifikace středních škol. Také metodika vykazování škol se v průběhu sledovaného období několikrát změnila, a to především ve středním a speciálním školství.

Ve školních rocích 1998/99 a 2003/04 tvořily soustavu středních škol podle starého školského zákona z roku 1984 (zákon č. 29/1984 Sb. ve znění pozdějších předpisů) učiliště, střední odborné učiliště, gymnázium, střední odborná škola a speciální škola. Konzervatoře byly řazeny jako specifický typ střední odborné školy. Vzhledem k tomuto členění byly ve statistikách ÚIV vedeny střední odborné školy (SOŠ) a střední odborná učiliště (SOU) jako samostatné školy (každá součást vyplňovala samostatný výkaz), i když byly v síti škol, předškolních a školských zařízení jako jedno ředitelství se dvěma součástmi.

Naopak nový školský zákon platný od 1.1.2005 (č. 190/2004 Sb.) rozlišuje v oblasti středního školství pouze dva druhy škol – konzervatoř a střední škola, které zahrnují také dřívější speciální školy. Střední škola tak může vyučovat jakýkoli obor vzdělání v případě, že získá akreditaci. Nový zákon tedy chápe pojem střední škola jako subjekt s pouze jedním ředitelstvím vyučující alespoň jeden obor, který vede k dosažení středního vzdělání.

Téměř totožná koncepce pojmu střední škola byla užita také v této analýze, s tím rozdílem, že mezi střední školy byly začleněny také školy vyučující alespoň jeden konzervatorní obor. Je nutno ještě poznamenat, že do analýzy byly začleněny školy, které středoškolské obory vyučují alespoň v jednu ročníku.

Při zpracovávání výsledků byly užity také informace o počtech žáků evidovaných v daných oborech a formách vzdělání a na daných středních školách. V kapitole 3, v níž se objevují data o středních školách, jsou uvedeny celkové počty žáků ve středoškolských oborech, tzn. ve všech ročnících (i z víceletých gymnázií), ve všech formách vzdělání, ve všech oborech poskytujících středoškolské vzdělání (včetně nástaveb, ale bez žáků oborů vyšších odborných škol). Na druhou stranu v kapitole 5, která informuje o realizovaných

školoborech, se počty žáků vztahují pouze k 1. ročníku oborů středního vzdělání – navíc bez zahrnutí žáků oboru gymnázium.

Dalším problémem bylo vypořádat se s rozdílnými klasifikacemi oborové soustavy. Za školní rok 1998/99 školy vykazovaly počty žáků a studentů naposledy ještě podle jednotné klasifikace oborů vzdělání (zkráceně JKOV), ve školních rocích 2003/04 a 2008/09 jsou obory zaznamenány podle Kmenové klasifikace oborů vzdělání (zkráceně KKOv). Údaje pro rok 1998 tedy musely být upraveny podle oficiálního převodníku mezi obory JKOV a KKOv. V případě duplicit, kdy jeden obor mohl být nahrazen dvěma a více obory, byl obor podle potřeby dohledán podle druhu vzdělání nebo podle údajů z následujícího školního roku 1999/2000.

Opačný postup byl zvolen při úpravě dat za školní rok 2008/09, kdy některé školy (většinou se jednalo o pilotní školy v rámci kurikulární reformy) již vyučovaly podle nových RVP v oborech nové soustavy. V těchto souvislostech byly oborům přiřčeny staré kódy (tam, kde to bylo možné), nebo alespoň vyplněna skupina a kategorie vzdělání, aby se tyto školy započítaly ve výsledcích analýzy.

2.2. Členění použité při zpracování

Při analýzách bylo použito několik členění dat s ohledem na potřeby a cíle výstupů. Pro lepší porozumění výsledkům jsou tedy použité kategorie popsány.

V textu se vyskytuje členění dat podle kategorie vzdělání, nebo podle jejich seskupení. Toto členění oborové soustavy je podrobnější než rozlišení podle stupně vzdělání a více koresponduje s obsahem a náplní vzdělání i s následnými možnostmi uplatnění absolventů. Tabulky v textu publikace obsahují pouze písmena, která rozlišují jednotlivé kategorie vzdělání (jedná se o písmena obsažená také v kódech oborů KKOv), proto zde jsou uvedeny vysvětlivky tohoto označení.

Kategorie použité pro členění v kapitolách 3 a 4:

- C+D+J** Střední vzdělání (bez vyučení, bez maturity)
- E+H** Střední vzdělání s výučním listem
- K** Střední vzdělání s maturitní zkouškou - všeobecné v oborech gymnázia
- L0+M** Střední vzdělání s maturitní zkouškou - odborné
- L5** Střední vzdělání s maturitní zkouškou - nástavbové studium
- Nk** Střední vzdělání s maturitní zkouškou a vyšší odborné vzdělání v konzervatoři

Kategorie použité pro členění v kapitole 5:

- C** Střední vzdělání (bez vyučení, bez maturity) - v praktické škole v délce 1-2 roků
- D** Střední vzdělání (bez vyučení, bez maturity) - v praktické škole v délce 3 let
- E** Střední vzdělání s výučním listem - s nižšími nároky v oblasti všeobecného a obecně odborného vzdělání
- H** Střední vzdělání s výučním listem
- J** Střední vzdělání (bez vyučení, bez maturity)
- K** Střední vzdělání s maturitní zkouškou - všeobecné v oborech gymnázia
- L0** Střední vzdělání s maturitní zkouškou - odborné, se zahrnutím odborného výcviku
- L5** Střední vzdělání s maturitní zkouškou - nástavbové studium
- M** Střední vzdělání s maturitní zkouškou - odborné
- Nk** Střední vzdělání s maturitní zkouškou a vyšší odb. vzdělání v konzervatoři - s délkou 6 let
- Nk8** Střední vzdělání s maturitní zkouškou a vyšší odb. vzdělání v konzervatoři - s délkou 8 let

Členění výstupů podle skupin oborů vzdělání odpovídá platné klasifikaci oborů vzdělání². Navíc je zde přiřčena skupina označená jako „00“, která pokrývá obor vzdělání 0097J001 Integrovaný první ročník (viz tabulka 53 v příloze).

² Nařízení vlády č. 211/2010 Sb. o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

Dělení středních škol podle zřizovatele bylo zjednodušeno pouze na tři skupiny – veřejné, soukromé a církevní střední školy. Pod pojmem veřejné školy zahrnujeme střední školy zřizované krajem, obcí, státní správou ve školství, nebo jiným orgánem státní správy.

Klasifikace podle krajů vychází z platného územního členění, každá škola je uvedena v kraji, kde má oficiální sídlo její ředitelství. Jelikož v roce 1998 ještě samosprávné krajské celky neexistovaly, byly školy začleněny do krajů dodatečně – buď podle okresu působnosti, nebo podle přiřazení do kraje v pozdějších letech.

S novým školským zákonem se také rozšířily možnosti v oblasti forem vzdělávání. Kromě denní a kombinované formy vzdělávání bylo umožněno ve středním školství vyučovat také ve formě dálkové, večerní a distanční, které se dříve souhrnně označovaly jako studium při zaměstnání. Pro účely této analýzy bylo použito pouze rozlišení na denní a jinou formu vzdělávání.

3. Vývoj soustavy středních škol

Spektrum vzdělávací nabídky středních škol i její realizace samozřejmě velice úzce souvisí s aktuální sítí středních škol. V této oblasti prošlo střední školství od roku 1990 řadou strukturálních změn, často velmi rozsáhlých. Krátce po revoluci vstoupily do středního vzdělávání soukromé a církevní školy a spolu s tím došlo také k zavedení právní subjektivity středních škol a jejich transformaci na příspěvkové organizace. Decentralizaci správy středního školství pak v roce 2001 dovršil přechod „státních“ škol do působnosti krajů.

Zmíněné změny se v podstatě netýkaly sítě středních škol, ale pouze jejich organizace, správy a řízení. Významnější zásah v podobě kvantitativních změn nastal v důsledku klesající demografické křivky populace vstupující do středních škol. Zatímco na počátku 90. let čítala generace 15letých více než 170 tisíc (v roce 1990 dokonce více než 180 tisíc) jedinců, v roce 1998 vykázal Český statistický úřad k 31.12. jen 134,6 tisíc osob ve věku 15 let a jejich počet stále klesal. V roce 2008 již počet 15letých osob dosáhl pouze 121,5 tisíc.

To bylo nejpodstatnějším důvodem optimalizace sítě středních škol, kterou začalo MŠMT uskutečňovat v roce 1997.³ Řada škol byla zrušena, sloučena, či právně přiřazena k jiným školám. Hlavní snahou těchto kroků bylo přizpůsobit kapacitu a strukturu středních škol aktuálním tendencím populačního vývoje, avšak s ohledem na potřeby regionů a účelnost sítě středních škol. Po roce 2000 navíc 95 % veřejných středních škol přešlo do zřizovatelské pravomoci krajů, čímž proces optimalizace získal regionální charakter.

V současnosti stojí střední školství před dalším otřesem v podobě velmi málo početných ročníků. Mezi lety 2008 a 2011 klesne počet 15letých osob o dalších 25 % (na 91,4 tisíc). Po mírném kolísání by měl počet osob ve věku 15 let opět přesáhnout stotisícovou hranici až v roce 2020. ovšem pouze krátkodobě.

Tato kapitola se zaměřuje na vývoj soustavy středních škol mezi školními roky 1998/99, 2003/04 a 2008/09. Zachycuje tedy z větší části i změny, které přinesla optimalizace.

3.1. Struktura středních škol podle zřizovatelů

V předchozím textu bylo zmíněno, že v roce 1990 získaly střední školy právní subjektivitu a do středního vzdělávání byl umožněn vstup také nestátním subjektům – konkrétně církvi a soukromníkům. Do roku 1998 dosáhl podíl nestátních středních škol 24 %, přitom 22 % připadalo na soukromé střední školy a pouze 2 % na školy církevní. V průběhu

³ Viz *Program optimalizace sítě středních a vyšších odborných škol a školských zařízení*. MŠMT. 1997.

dalších 10 let se uvedené poměry nijak výrazně nezměnily, k nárůstu podílu soukromých i církevních škol pak došlo až vlivem výraznějšího poklesu počtu veřejných středních škol.

Tabulka 1: Struktura středních škol podle zřizovatele ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Zřizovatel střední školy	Podíl středních škol		
	1998	2003	2008
Veřejné střední školy	75,9%	77,7%	74,3%
Soukromé střední školy	22,1%	20,0%	23,1%
Církevní střední školy	2,0%	2,4%	2,6%
Celkem	100,0%	100,0%	100,0%

Počet veřejných škol se během deseti let snížil o 19 % na hodnotu 1080 škol v roce 2008, to znamená, že od roku 1998 téměř každá pátá střední škola byla zasažena optimalizačními snahami, ať již zrušením nebo sloučením s jinou školou.

Počet soukromých škol v uplynulém desetiletí výrazně kolísal, napřed mezi lety 1998 a 2003 poklesl také o 19 % (na 312 SŠ), avšak do roku 2008 se opět zvýšil na 336 SŠ. V tomto případě se však nejedná o důsledek optimalizace sítě středních škol, ale o regulaci na „trhu“ středních škol a jejich vzdělávací nabídky.

Církevní školy představují jen malý zlomek z celkového počtu středních škol a jejich počet je velice stabilní – mezi lety 1998 až 2008 se zvýšil počet církevních středních škol jen nepatrně z 36 na 38.

Tabulka 2: Počet středních škol a jejich průměrná velikost ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Zřizovatel SŠ	Počet středních škol			Změna 1998-2008	Průměrný počet žáků na SŠ			Změna 1998-2008
	1998	2003	2008		1998	2003	2008	
Veřejné SŠ	1335	1213	1080	-19,1%	328,7	408,9	443,8	35,0%
Soukromé SŠ	389	312	336	-13,6%	159,5	241,6	235,1	47,4%
Církevní SŠ	36	37	38	5,6%	182,5	238,3	250,8	37,5%
Celkem	1760	1562	1454	-17,4%	288,3	371,4	390,6	35,5%

Poznámka: Střední škola jako chápána jako subjekt s pouze jedním ředitelstvím, vyučující alespoň jeden obor, který vede k dosažení středního vzdělání, vč. oboru konzervatoří, i když v letech 1998/99 a 2003/04 byly v síti škol, předškolních a školských zařízení uváděny jako dvě součásti (např. SOŠ a SOU).

Protipólem ke snižování počtu škol a počtu osob v populačních ročnících je zvyšování průměrného počtu žáků na školu, konkrétně v roce 1998 navštěvovalo střední školu v průměru 288 žáků, v roce 2008 již toto číslo vzrostlo na 390 žáků. Tato situace může být zčásti vysvětlena rozšiřováním víceletých gymnázií, a to hlavně v případě soukromých a církevních středních škol, u kterých se průměrný počet žáků zvýšil nejvíce.

3.2. Změny struktury středních škol v krajích

Pro síť středních škol je důležité také jejich územní rozmístění. Školy by měly mít přiměřeně velkou spádovost, aby středoškolské vzdělání bylo dostupné pro všechny skupiny obyvatelstva a navíc v dostatečné rozmanitosti. Na druhou stranu není potřeba, aby několik škol s podobnou strukturou středoškolských oborů duplicitně obsluhovalo daný region. I tato oblast se při optimalizačních krocích pečlivě posuzovala a diskutovala.

Každý kraj má jinou rozlohu a počet obyvatel, proto není vhodné porovnávat počet škol mezi jednotlivými kraji. Z tohoto důvodu bude pozornost zaměřena většinou na srovnání vývojových trendů v jednotlivých krajích. V tabulce 3 jsou uvedeny počty středních škol a průměrný počet žáků středních škol na jednu školu v kraji a jejich kvantitativní změna mezi školními roky 1998/99 a 2008/09.

Tabulka 3: Počet středních škol a jejich průměrná velikost ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Kraj	Počet středních škol			Změna 1998-2008	Průměrný počet žáků na SŠ			Změna 1998-2008
	1998	2003	2008		1998	2003	2008	
Hl. město Praha	236	209	211	-10,6%	293,6	381,0	361,2	23,0%
Středočeský	172	150	150	-12,8%	253,3	329,8	334,4	32,0%
Jihočeský	122	106	99	-18,9%	269,6	353,6	366,9	36,1%
Plzeňský	80	66	63	-21,3%	316,4	435,8	449,7	42,1%
Karlovarský	50	47	39	-22,0%	294,1	345,7	402,6	36,9%
Ústecký	146	132	117	-19,9%	272,9	351,7	385,9	41,4%
Liberecký	72	64	54	-25,0%	267,8	352,7	399,6	49,2%
Královéhradecký	104	91	84	-19,2%	261,2	339,5	371,6	42,3%
Pardubický	94	81	80	-14,9%	256,8	356,2	345,6	34,6%
Vysočina	97	87	72	-25,8%	263,8	333,9	393,7	49,2%
Jihomoravský	190	174	148	-22,1%	317,4	388,4	438,3	38,1%
Olomoucký	117	106	100	-14,5%	279,2	342,1	363,8	30,3%
Zlínský	103	90	80	-22,3%	288,5	390,1	426,4	47,8%
Moravskoslezský	177	159	157	-11,3%	355,7	451,5	457,5	28,6%
Česká republika	1760	1562	1454	-17,4%	288,3	371,4	390,6	35,5%

Poznámka: Průměrný počet žáků na střední školu byl počítán z vykazovaného počtu žáků ve všech ročnících včetně žáků nižšího stupně víceletých gymnázií.

Při vyhodnocování pořadí krajů podle ukazatelů změn počtu středních škol a průměrného počtu žáků v nich, dosáhl Spearmanův korelační koeficient hodnoty 91,6, což svědčí o silné závislosti mezi nimi. Znamená to, že v krajích, kde se nejvíce zredukoval počet středních škol, také nejvíce vzrostl průměrný počet žáků na jednu střední školu a naopak.

V nejlidnatějších krajích – Moravskoslezský kraj, Praha, Středočeský a Jihomoravský kraj – bylo v roce 2008 evidováno také nejvíce středních škol, a to dohromady 44 % z celkového počtu v České republice. Přitom v Praze, v Moravskoslezském a Středočeském kraji ubylo během 10 let středních škol nejméně, mezi 10 a 13 %. Při srovnání ukazatele průměrného počtu žáků na střední školu však u těchto krajů najdeme velké rozdíly. Zatímco v Praze a ve Středočeském kraji připadalo ve školním roce 2008/09 na jednu střední školu méně než 365 žáků, v Jihomoravském a Moravskoslezském kraji to bylo přes 435 žáků.

O více než 25 % klesl počet středních škol mezi školními roky 1998/99 a 2008/09 v kraji Vysočina a v Libereckém kraji, o 22 % a více pak ještě ve Zlínském, Jihomoravském a Karlovarském kraji. V případě změny průměrného počtu žáků na jednu střední školu dosahují maximálních hodnot (vyšších než 45 %) kraj Vysočina, Liberecký a Zlínský kraj. Nejméně žáků na jednu střední školu bylo ve školním roce 2008/09 vykázáno ve Středočeském (334 žáků) a Pardubickém (346 žáků) kraji.

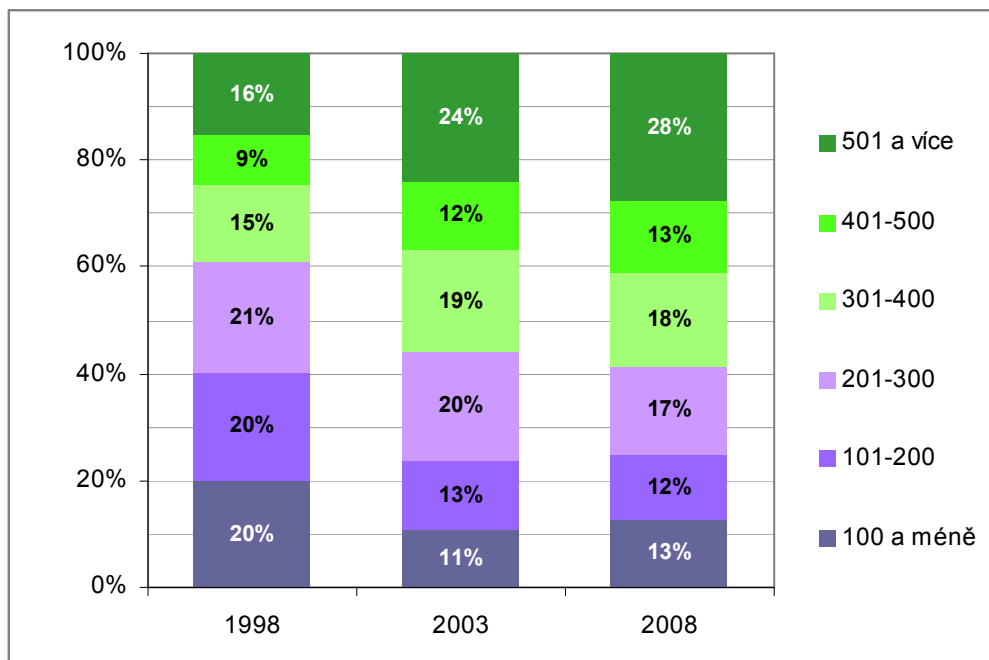
3.3. Struktura středních škol podle počtu žáků

Průměrný počet žáků na jednu školu a jeho změny během let odkrývají trend spojený s optimalizací, a to zvětšování velikosti středních škol podle počtu žáků. Stalo se tak navzdory snižujícímu se počtu dětí vycházejících ze základních škol. Hlavním důvodem bylo slučování dvou a více škol pod jedno ředitelství a tedy pod jednu střední školu. Nelze však pominout i vliv zvyšování podílu žáků v maturitních oborech, které jsou 4leté, a snižování podílu oborů poskytujících výuční list, které jsou většinou tříleté. Navíc u učebních oborů docházelo k minimalizaci oborů dvouletých.

Zmíněné změny v podrobnějším pohledu přibližují následující tabulky a grafy zobrazující strukturu středních škol podle jejich celkového počtu žáků. Zatímco ve školním roce 1998/99 vyučovalo 300 žáků a méně přibližně 61 % středních škol, ve školním roce

2003/04 už tento podíl činil 44 % a v roce 2008/09 42 %. Největší redukce se dotýkala středních škol do 200 žáků, kde se jejich početnost snížila o 49 % ze 708 středních škol na 362. Jejich podíl mezi všemi středními školami klesl ze 40 % ve školním roce 1998/99 na 25 % ve školním roce 2008/09.

Obrázek 1: Struktura středních škol podle celkového počtu žáků ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

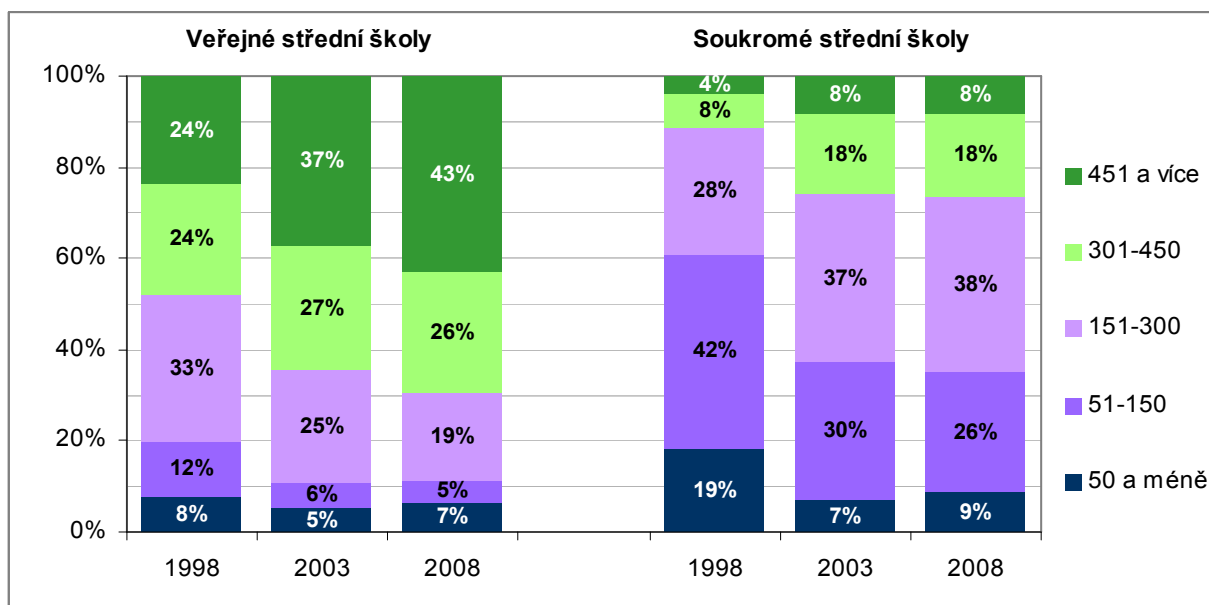
Tabulka 4: Počet středních škol podle velikosti ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Velikost SŠ	1998	2003	2008	Změna 1998-2008
100 a méně	354	170	183	-48,3%
101-200	354	202	179	-49,4%
201-300	363	319	242	-33,3%
301-400	257	297	256	-0,4%
401-500	159	195	194	22,0%
501 a více	273	379	400	46,5%
Celkem	1760	1562	1454	-17,4%

Na druhou stranu podíl středních škol s počtem žáků 400 a více se během let 1998-2008 zvýšil z 25 % na 41 %. Zásahu na tom mělo především zvýšení počtu středních škol s více než 500 žáky, a to o téměř 47 % (z počtu 273 v roce 1998 na 400 v roce 2008).

Zajímavé se jeví porovnání struktury středních škol podle velikosti mezi veřejnými a soukromými školami. Soukromé střední školy jsou výrazně menší co do početnosti žáků – ve školním roce 2008/09 vyučovalo 63 % soukromých středních škol méně než 300 žáků, v případě veřejných středních škol se jednalo o 31 %. Přesto nelze přehlédnout, že se počet soukromých středních škol vyučujících mezi 301 až 450 žáky zvýšil mezi školními roky 1998/99 a 2008/09 o 103 % (z 30 na 61 škol), a s počtem žáků vyšším než 451 o 87 % (z 15 na 28 soukromých středních škol). Hlavní změny v početnosti soukromých středních škol podle velikosti přitom proběhly mezi lety 1998 a 2003.

Obrázek 2: Struktura veřejných a soukromých středních škol podle celkového počtu žáků ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Tabulka 5: Počet veřejných a soukromých středních škol podle velikosti ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Velikost SŠ	Veřejné školy				Soukromé školy			
	1998	2003	2008	Změna 1998-2008	1998	2003	2008	Změna 1998-2008
50 a méně	104	64	73	-29,8%	72	22	30	-58,3%
51-150	157	67	52	-66,9%	165	94	88	-46,7%
151-300	437	301	205	-53,1%	107	115	129	20,6%
301-450	319	330	284	-11,0%	30	55	61	103,3%
451 a více	318	451	466	46,5%	15	26	28	86,7%
Celkem	1335	1213	1080	-19,1%	389	312	336	-13,6%

3.4. Struktura středních škol z pohledu realizované kategorie vzdělání

Střední školy nejsou z pohledu realizované vzdělávací nabídky homogenní. Liší se samozřejmě strukturou vyučovaných oborů i kategorií vzdělání. Před rokem 2004 se podle tehdejšího školského zákona rozlišovaly v oblasti středního školství školy na učiliště, střední odborná učiliště, gymnázia, střední odborné školy a speciální školy, přitom konzervatoře se řadily mezi specifický typ středních odborných škol. Pro každý z těchto druhů škol byla stanovena soustava oborů, jež mohly školy nabízet a realizovat. V současnosti však toto členění neplatí a škola může realizovat jakýkoli obor vzdělání uveřejněný v aktuálním nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, pokud je jí obor zapsán do školského rejstříku.

Tato kapitola je zaměřena na síť středních škol právě z pohledu struktury realizované oborové nabídky - konkrétně podle kategorií vzdělání a podle skupin oborů vzdělání.

Podle nového školského zákona z roku 2004 se v oblasti středního vzdělávání rozlišují tři stupně vzdělání – střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou. Podrobnější členění dat umožňují kategorie vzdělání,

uvedené v nařízení vlády⁴. V následujícím textu je stupeň vzdělání střední vzdělání s maturitní zkouškou (dále SV s MZ) rozčleněn do čtyř kategorií vzdělání podle charakteru oboru, ve kterém bylo vzdělání dosaženo, a to SV s MZ dosažené v oboru gymnázium (označení K), SV s MZ ve čtyřletých odborných oborech vzdělání (L0+M), SV s MZ získané v nástavbovém studiu (L5) a SV s MZ dosažené při studiu v konzervatoři (Nk).

Tabulka 6 obsahuje údaje o počtu středních škol ve členění podle zřizovatele, které ve zvolených školních letech vyučovaly alespoň jeden obor v dané kategorii vzdělání. Jelikož řada středních škol vyučuje obory několika kategorií vzdělání, součet škol v jednotlivých kategoriích přesahuje celkový počet středních škol v České republice. V tabulce 8 jsou pak uvedeny příslušné podíly těchto počtů středních škol podle kategorií vzdělání vzhledem k celkovému počtu středních škol.

Tabulka 6: Počet středních škol vyučujících alespoň jeden obor dané kategorie vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Kategorie vzdělání	Celkem SŠ			Veřejné SŠ			Soukromé SŠ			Církevní SŠ		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
C+D+J	165	123	111	143	104	95	15	11	11	7	8	5
E+H	679	606	540	575	517	449	103	88	86	1	1	5
K	358	348	377	280	278	280	62	52	77	16	18	20
L0+M	1008	923	916	746	704	671	248	207	234	14	12	11
L5	592	476	443	457	361	314	134	114	128	1	1	1
Nk	17	17	18	13	14	13	3	2	3	1	1	2
Celkem SŠ	1760	1562	1454	1335	1213	1080	389	312	336	36	37	38

Z údajů v tabulce je zřejmé, že alespoň jedno středněškolské obor vzdělání bez výučního listu a bez maturitní zkoušky (kategorie vzdělání C, D a J) vyučovalo ve školním roce 1998/99 ještě 165 středních škol, ve školním roce 2008/09 tento počet klesl na 111 středních škol. Tento rozdíl představuje snížení podílu středních škol vyučujících alespoň jeden obor středního vzdělání bez vyučení a bez maturity během tohoto období z 9,4 % na 7,6 % středních škol (viz tabulka 8). Vyšší zastoupení středních škol vyučujících alespoň jeden obor z kategorie C+D+J lze vysledovat mezi církevními středními školami, z nichž více než 13 % realizují některý obor zmíněných kategorií vzdělání. Ve školním roce 2003/04 tento podíl dokonce dosáhl více než 21 %.

Alespoň jeden obor vzdělání v kategorii E+H, tj. obor středního vzdělání s výučním listem, vyučovalo ve školním roce 2008/09 540 středních škol z celkového počtu 1454 (to odpovídá 37,1 % středních škol). U veřejných středních škol je tento podíl vyšší - konkrétně 41,6 %, naopak u soukromých škol vyučuje alespoň jeden obor s výučním listem 25,6 % škol. Tyto podíly se za sledovaných 10 let snižovaly, ale snížení nepřesahuje 2 p.b. Počet středních škol vyučujících alespoň jeden obor vzdělání v kategorii E+H se snížil mezi lety 1998 a 2008 o 20,5 %, zatímco snížení počtu středních škol celkem dosáhlo hodnoty 17,4 %.

Výjimku tvoří církevní školy, u kterých v letech 1998 a 2003 vyučovala pouze jedna škola obory kategorie vzdělání E+H, ale v roce 2008 jejich počet vzrostl na 5 škol. Hlavním důvodem bylo vytvoření oboru vzdělání s výučním listem 53-41-H/002 Ošetřovatel, kterým již existující církevní střední školy obohatily svou vzdělávací nabídku.

⁴ Nařízení vlády č. 211/2010 Sb. o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

Tabulka 7: Změna počtu středních škol vyučujících alespoň jeden obor dané kategorie vzdělání mezi šk. roky 2008/09 a 1998/99

Kategorie vzdělání	Změna 1998-2008			
	Celkem SŠ	Veřejné SŠ	Soukromé SŠ	Církevní SŠ
C+D+J	-32,7%	-33,6%	-26,7%	-28,6%
E+H	-20,5%	-21,9%	-16,5%	400,0%
K	5,3%	0,0%	24,2%	25,0%
L0+M	-9,1%	-10,1%	-5,6%	-21,4%
L5	-25,2%	-31,3%	-4,5%	0,0%
Nk	5,9%	0,0%	0,0%	100,0%
Celkem SŠ	-17,4%	-19,1%	-13,6%	5,6%

Počet škol vyučujících alespoň jeden obor kategorie K (gymnázium) vzrostl mezi školními roky 1998/99 a 2008/09 o 5,3 % (z 358 středních škol na 377). Přitom ve školním roce 2003/04 činil počet škol vyučujících obor gymnázium 348. Podle tabulky 7 však nárůst těchto škol způsobilo pouze zvýšení počtu soukromých (o 24 %) a církevních (o 25 %) středních škol s oborem gymnázium, protože počet veřejných škol vyučujících obor vzdělání gymnázium byl ve školních rocích 1998/99 a 2008/09 stejný, a to 280 škol.

Vzhledem k trendu zvyšování počtu škol vyučujících obor gymnázium se do roku 2008 podíl těchto škol na celkovém počtu středních škol zvýšil z 20,3 % ve školním roce 1998/99 na 25,9 % ve školním roce 2008/09. To znamená, že přibližně každá čtvrtá střední škola vykazovala v roce 2008 žáky v gymnaziálním vzdělávání. Mezi soukromými středními školami vyučuje obor gymnázium téměř 23 % (rok 2008), naopak u církevních středních škol pak tato hodnota dosahuje téměř 53 % (viz tabulka 8).

Tabulka 8: Podíl škol vyučujících alespoň jeden obor dané kategorie vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Kategorie vzdělání	Celkem SŠ			Veřejné SŠ			Soukromé SŠ			Církevní SŠ		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
C+D+J	9,4%	7,9%	7,6%	10,7%	8,6%	8,8%	3,9%	3,5%	3,3%	19,4%	21,6%	13,2%
E+H	38,6%	38,8%	37,1%	43,1%	42,6%	41,6%	26,5%	28,2%	25,6%	2,8%	2,7%	13,2%
K	20,3%	22,3%	25,9%	21,0%	22,9%	25,9%	15,9%	16,7%	22,9%	44,4%	48,6%	52,6%
L0+M	57,3%	59,1%	63,0%	55,9%	58,0%	62,1%	63,8%	66,3%	69,6%	38,9%	32,4%	28,9%
L5	33,6%	30,5%	30,5%	34,2%	29,8%	29,1%	34,4%	36,5%	38,1%	2,8%	2,7%	2,6%
Nk	1,0%	1,1%	1,2%	1,0%	1,2%	1,2%	0,8%	0,6%	0,9%	2,8%	2,7%	5,3%

Poznámka: Některé střední školy vyučují obory vzdělání z více kategorií vzdělání, proto součet údajů ve sloupcích není 100%.

V případě středního vzdělání s maturitní zkouškou v kategoriích L0 a M (čtyřleté odborné vzdělání) došlo mezi školními roky 1998/99 a 2008/09 ke snížení počtu škol vyučujících alespoň jeden z těchto oborů o 9,1 % (z 1008 na 916). Tento pokles je nižší než celkové snížení počtu středních škol, které činilo 17,4 %. Z těchto důvodů se postupně mezi lety 1998 a 2008 zvyšoval podíl středních škol vyučujících obory vzdělání s maturitní zkouškou kategorie L0+M, a to z 57,3 % na 63 %.

Z dat není možné zjistit, zda a jakou měrou k tomuto procesu došlo buď z důvodu nižší redukce středních škol vyučujících obory vzdělání s maturitní zkouškou během optimalizace, nebo z důvodu vyššího zájmu o obory vzdělání s maturitní zkouškou než o obory s výučním listem ze strany žáků a jejich rodičů, či zapisováním do rejstříku škol oborů vzdělání s maturitní zkouškou i ve školách, které dříve tyto obory nevyučovaly.

Škol vyučujících alespoň jeden obor nástavbového studia v posledních deseti letech také výrazněji ubylo - přibližně o 25 %, a to hlavně u veřejných středních škol (pokles o 31 %). Soukromé střední školy nástavbové studium realizovaly ve školním roce 2008/09

v 38 % (128 z 336 středních soukromých škol), zatímco veřejné střední školy ve 29 % (314 z 1080 veřejných středních škol).

Ze všech škol vyučujících ve školním roce 2008/09 alespoň jeden nástavbový obor (443 středních škol) je téměř 29 % škol soukromých (128), což je nejvíce ze všech kategorií vzdělání. Podobně u středních škol vyučujících alespoň jeden obor kategorie vzdělání L0+M tvořily v roce 2008 soukromé školy 25,5 %, což je více než stejný ukazatel v kategoriích K (gymnázium), kde dosahuje tento poměr 20,4 %. Ovšem dalších 5 % středních škol vyučujících obor gymnázium zřizuje církev.

3.5. Struktura středních škol z pohledu realizované skupiny oborů vzdělání

Dalším kritériem, podle něhož lze sledovat soustavu středních škol a jejich realizovanou vzdělávací nabídku, jsou skupiny oborů vzdělání, které jsou jednotlivými školami vyučovány alespoň v jednom ročníku. Opět je škola zahrnuta mezi střední školy realizující danou skupinu oborů vzdělání, pokud vyučuje v některém ročníku alespoň jeden obor z této skupiny (a to v libovolném středoškolském stupni vzdělání).

Tabulka 9: Počet škol vyučujících alespoň jeden obor dané skupiny oborů vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina vzdělání	Celkem SŠ			Veřejné SŠ			Soukromé SŠ		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
00 Integrovaný první ročník	7	4	0	6	3	0	1	1	0
16 Ekologie a ochr. ŽP	18	22	31	15	20	29	2	1	1
21 Hornictví, hutn. a slév.	18	14	12	16	13	12	2	1	0
23 Strojírenství a str. výr.	366	316	282	328	293	259	38	23	23
26 Elektr., telekom. a VT	253	237	222	231	214	193	22	23	29
28 Tech. chemie a ch. sil.	53	39	32	43	34	29	10	5	3
29 Potravinářství a p. ch.	117	120	107	100	107	97	16	12	9
31 Text. výr. a oděvnictví	164	147	96	148	133	86	16	14	10
32 Kožed. a obuv. výr. – plast.	22	16	8	19	14	6	3	2	2
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	170	153	135	146	135	121	24	18	14
34 Polygrafie a další	27	30	32	24	25	27	3	5	5
36 Stavebnictví, g. a k.	231	203	187	210	189	174	21	14	13
37 Doprava a spoje	43	44	44	39	41	40	4	3	4
39 Spec. a interd. obory	4	11	60	4	11	58	0	0	2
41 Zemědělství a lesn.	214	199	178	204	190	167	10	9	11
43 Veterinářství a v. p.	3	5	6	3	4	5	0	1	1
53 Zdravotnictví	70	70	67	61	61	58	5	5	4
61 Filozofie, teologie	3	0	0	0	0	0	0	0	0
63 Ekonomika a adm.	370	282	256	221	185	165	148	97	91
64 Podnikání v ob.	455	302	327	369	230	235	85	72	92
65 Gastron., hotel. a tur.	279	272	270	208	205	198	70	66	71
66 Obchod	158	155	157	122	127	132	36	28	25
68 Právní a veřejn. činn.	59	61	69	34	35	37	25	26	32
69 Osobní a prov. sl.	128	132	148	104	100	117	20	28	30
72 Public., knihov. a inf.	3	7	11	3	4	8	0	3	3
75 Pedagog., učitel. a soc. p.	45	63	76	30	46	59	8	10	10
78 Obecně odborná př.	291	194	331	251	164	285	32	23	37
79 Obecná příprava	358	348	377	280	278	280	62	52	77
82 Umění a užité umění	87	95	110	64	72	79	22	21	29
Celkem	1760	1562	1454	1335	1213	1080	389	312	336

Poznámka: Úplné názvy skupin oborů vzdělání jsou uvedeny v příloze.

Mezi nejčastěji vyučované skupiny oborů vzdělání na středních školách patřily ve školním roce 2008/09 skupiny 79 Obecná příprava, což jsou obory gymnaziálního vzdělávání (aspoň jeden obor vzdělání této skupiny vyučovalo 25,9 % středních škol), 78 Obecně odborná příprava, což jsou převážně obory lyceí (22,8 %) a 64 Podnikání v oborech (22,5 %). Přitom obory vzdělání ze skupiny 78 Obecně odborná příprava ještě ve školním roce 2003/04 vyučovalo jen 12,4% středních škol. Tento nárůst přišel s rozšířením oborů lyceí do středních škol.

V případě veřejných škol se na školách nejčastěji vyučoval obor vzdělání ze skupin 78 Obecně odborná příprava (26,4 %), 79 Obecná příprava (25,9 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (24 %) a 64 Podnikání v oboru (21,8 % veřejných středních škol). Ve výkazech realizované nabídky vzdělání u soukromých středních škol se nejvíce objevují skupiny oborů vzdělání 64 Podnikání v oborech (27,4 % soukromých středních škol), 63 Ekonomika a administrativa (27,1 %) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (21,1 %).

Tabulka 10: Podíl škol vyučujících alespoň jeden obor dané skupiny oborů ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina vzdělání	Celkem SŠ			Veřejné SŠ			Soukromé SŠ		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
00 Integrovaný první ročník	0,4%	0,3%	0,0%	0,4%	0,2%	0,0%	0,3%	0,3%	0,0%
16 Ekologie a ochr. ŽP	1,0%	1,4%	2,1%	1,1%	1,6%	2,7%	0,5%	0,3%	0,3%
21 Hornictví, hutn. a slév.	1,0%	0,9%	0,8%	1,2%	1,1%	1,1%	0,5%	0,3%	0,0%
23 Strojírenství a str. výr.	20,8%	20,2%	19,4%	24,6%	24,2%	24,0%	9,8%	7,4%	6,8%
26 Elektr., telekom. a VT	14,4%	15,2%	15,3%	17,3%	17,6%	17,9%	5,7%	7,4%	8,6%
28 Tech. chemie a ch. sil.	3,0%	2,5%	2,2%	3,2%	2,8%	2,7%	2,6%	1,6%	0,9%
29 Potravinářství a p. ch.	6,6%	7,7%	7,4%	7,5%	8,8%	9,0%	4,1%	3,8%	2,7%
31 Text. výr. a oděvnictví	9,3%	9,4%	6,6%	11,1%	11,0%	8,0%	4,1%	4,5%	3,0%
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	1,3%	1,0%	0,6%	1,4%	1,2%	0,6%	0,8%	0,6%	0,6%
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	9,7%	9,8%	9,3%	10,9%	11,1%	11,2%	6,2%	5,8%	4,2%
34 Polygrafie a další	1,5%	1,9%	2,2%	1,8%	2,1%	2,5%	0,8%	1,6%	1,5%
36 Stavebnictví, g. a k.	13,1%	13,0%	12,9%	15,7%	15,6%	16,1%	5,4%	4,5%	3,9%
37 Doprava a spoje	2,4%	2,8%	3,0%	2,9%	3,4%	3,7%	1,0%	1,0%	1,2%
39 Spec. a interd. obory	0,2%	0,7%	4,1%	0,3%	0,9%	5,4%	0,0%	0,0%	0,6%
41 Zemědělství a lesn.	12,2%	12,7%	12,2%	15,3%	15,7%	15,5%	2,6%	2,9%	3,3%
43 Veterinářství a v. p.	0,2%	0,3%	0,4%	0,2%	0,3%	0,5%	0,0%	0,3%	0,3%
53 Zdravotnictví	4,0%	4,5%	4,6%	4,6%	5,0%	5,4%	1,3%	1,6%	1,2%
61 Filozofie, teologie	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
63 Ekonomika a adm.	21,0%	18,1%	17,6%	16,6%	15,3%	15,3%	38,0%	31,1%	27,1%
64 Podnikání v ob.	25,9%	19,3%	22,5%	27,6%	19,0%	21,8%	21,9%	23,1%	27,4%
65 Gastron., hotel. a tur.	15,9%	17,4%	18,6%	15,6%	16,9%	18,3%	18,0%	21,2%	21,1%
66 Obchod	9,0%	9,9%	10,8%	9,1%	10,5%	12,2%	9,3%	9,0%	7,4%
68 Právní a veřejn. činn.	3,4%	3,9%	4,7%	2,5%	2,9%	3,4%	6,4%	8,3%	9,5%
69 Osobní a prov. sl.	7,3%	8,5%	10,2%	7,8%	8,2%	10,8%	5,1%	9,0%	8,9%
72 Public., knihov. a inf.	0,2%	0,4%	0,8%	0,2%	0,3%	0,7%	0,0%	1,0%	0,9%
75 Pedagog., učitel. a soc. p.	2,6%	4,0%	5,2%	2,2%	3,8%	5,5%	2,1%	3,2%	3,0%
78 Obecně odborná př.	16,5%	12,4%	22,8%	18,8%	13,5%	26,4%	8,2%	7,4%	11,0%
79 Obecná příprava	20,3%	22,3%	25,9%	21,0%	22,9%	25,9%	15,9%	16,7%	22,9%
82 Umění a užité umění	4,9%	6,1%	7,6%	4,8%	5,9%	7,3%	5,7%	6,7%	8,6%

Poznámka: Úplné názvy skupin oborů vzdělání jsou uvedeny v příloze.

Vývoj zastoupení jednotlivých skupin oborů vzdělání ve výuce na středních školách je velmi rozmanitý. Na jedné straně stojí skupiny oborů, které se mezi školními roky 1998/99 a 2008/09 ve středních školách rozšířily. Sem lze zařadit obory ze skupiny 39 Specifické a interdisciplinární obory, které v roce 1998 vyučovaly 4 školy, ale v roce 2008 již 60. U této skupiny je trend dán hlavně vznikem nových oborů (např. Autotronik). Dále je nutno

v souvislosti s růstem počtu středních škol vyučujících alespoň jeden obor dané skupiny zmínit také více rozšířené skupiny oborů vzdělání 75 Pedagogika, učitelství a sociální práce a 82 Umění a užité umění.

Existují však i skupiny oborů vzdělání, které jsou ve výkazech škol vidět stále méně. Jedná se například o velmi rozšířenou skupinu oborů vzdělání 63 Ekonomika a administrativa, jejíž alespoň jeden obor byl v roce 1998/99 vyučován na 370 středních školách, avšak do školního roku 2008/09 tento počet klesl na 256 (o 31 %). Soukromých středních škol vyučujících nějaký obor ze skupiny 63 ubylo dokonce o 39 % (ze 148 na 91 středních soukromých škol).

Méně než v předchozích letech se na středních školách také vyučují obory vzdělání ze skupin 28 Technická chemie a chemie silikátů a 32 Kožedělná a obuvnická výroba a výroba plastů.

Se slučováním středních škol by měla růst také pestrost realizované vzdělávací nabídky v jednotlivých školách. Tento vývoj lze částečně vyjádřit sledováním časového vývoje struktury středních škol podle počtu různých skupin oborů vzdělání, které školy vyučují. Více znázorňují tabulky 11 a 12.

V případě veřejných středních škol je možné z pohledu pestrosti poskytovaného vzdělávání identifikovat dva trendy, ke kterým mezi školními roky 1998/99 a 2008/09 došlo. Zaprvé se snížil počet veřejných středních škol, které vyučovaly obory vzdělání pouze v jedné skupině oborů a to o 30,8 % (z 624 na 432 škol). Tyto školy byly buď zrušeny, nebo sloučeny s jinými. Také z důvodu splynutí dvou a více takovýchto škol se téměř nezměnil počet veřejných středních škol vyučujících obory ze dvou různých skupin oborů vzdělání. Nejčetnější skupinu mezi veřejnými středními školami přesto i v roce 2008 tvoří ty školy, jež vyučují obory pouze z jedné skupiny oborů vzdělání (40 %).

Tabulka 11: Počet škol vyučujících daný počet různých skupin oborů vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Počet skupin oborů vzdělání	Celkem SŠ			Veřejné SŠ			Soukromé SŠ			Církevní SŠ		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
1	892	781	650	624	562	432	241	189	187	27	30	31
2	285	278	282	204	212	202	74	60	75	7	6	5
3	217	194	175	178	161	135	38	32	38	1	1	2
4	150	114	129	131	100	110	18	14	19	1	0	0
5	93	91	85	87	83	78	6	8	7	0	0	0
6 a více	123	104	133	111	95	123	12	9	10	0	0	0
Celkem	1760	1562	1454	1335	1213	1080	389	312	336	36	37	38

Tabulka 12: Podíl škol vyučujících daný počet různých skupin oborů vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Počet skupin oborů vzdělání	Celkem SŠ			Veřejné SŠ			Soukromé SŠ			Církevní SŠ		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
1	51%	50%	45%	47%	46%	40%	62%	61%	56%	75%	81%	82%
2	16%	18%	19%	15%	17%	19%	19%	19%	22%	19%	16%	13%
3	12%	12%	12%	13%	13%	13%	10%	10%	11%	3%	3%	5%
4	9%	7%	9%	10%	8%	10%	5%	4%	6%	3%	0%	0%
5	5%	6%	6%	7%	7%	7%	2%	3%	2%	0%	0%	0%
6 a více	7%	7%	9%	8%	8%	11%	3%	3%	3%	0%	0%	0%
Celkem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Druhý trend lze vysledovat u veřejných středních škol vyučujících obory tří a čtyř různých skupin oborů vzdělání, jejichž počet klesl o 24 % resp. o 16 % (na rozdíl od podílu, který stagnoval). Řada těchto škol však byla sloučena nebo přičleněna k jiným subjektům,

což potvrzuje fakt, že se rozrůstal počet těch, které realizovaly středoškolské obory z 6 a více různých skupin oborů vzdělání. Proces optimalizace se tak dotkl jak malých středních škol vyučujících jen úzký okruh oborů, tak i středních škol realizujících obory z rozmanitých skupin oborů vzdělání. Tímto se vytvořily středoškolské subjekty vzdělávající v široké nabídce oborů.

U soukromých středních škol poklesl během desetiletého období počet škol vyučujících pouze jednu skupinu oborů vzdělání z 241 na 187 škol. Počet ostatních soukromých středních škol se příliš neměnil. Stejně jako se z tohoto hlediska neměnil ani počet a struktura středních škol církevních.

4. Vývoj realizované oborové soustavy

Realizace nabídky středoškolského vzdělání se samozřejmě netýká jen soustavy středních škol, které ji uskutečňují, ale i samotné soustavy oborů vzdělání a její realizace. Po roce 1989 oborová soustava zaznamenala prudké zvýšení počtu oborů vzdělání. Školy si vytvářely vlastní vzdělávací programy, což vedlo ke vzniku velkého počtu nových a inovovaných vzdělávacích programů iniciovaných zdola. Ve 2. polovině 90. let však došlo k omezení tohoto rozvoje a situace se postupně stabilizovala. Od roku 1998 pak platí Standard středoškolského odborného vzdělávání⁵, který vyjadřoval základní požadavky na pojetí a charakter nových i inovovaných vzdělávacích programů. Tvorba zejména nových vzdělávacích programů byla do značné míry potlačena v souvislosti s optimalizací sítě škol, hledáním nové podoby kurikulární politiky a administrativními opatřeními MŠMT, na jejichž základě je zařazení nových vzdělávacích programů do sítě škol obtížnější.⁶ Na to, jak se vyvíjela realizovaná soustava oborů vzdělání po roce 1998, se zaměřuje tato kapitola.

Soustava oborů vzdělání ve středním vzdělávání je vždy dána aktuálním nařízením vlády. Střední školy si pak jednotlivé obory mohou zařadit do vzdělávací nabídky, pokud se jim podaří zařídit zápis oboru do školského rejstříku. Samotná existence oboru vzdělání však neznamená, že je obor alespoň na jedné střední škole vyučován. V této souvislosti je nezbytné ještě dodat, že v následujících tabulkách se rozlišují:

- realizované obory, které jsou vyučovány alespoň jednou školou v některém ročníku,
- realizované obory, které jsou alespoň jednou školou vyučovány v 1. ročníku.

Počet středoškolských oborů vzdělání (kromě gymnázií) vyučovaných ve školním roce 1998/99 alespoň v některém ročníku byl 794 oborů, v 1. ročníku však školy vyučovaly 646 různých oborů vzdělání. To znamená, že v 1. ročníku se vyučovalo 81 % oborů ze všech realizovaných oborů.

Období mezi lety 1998 a 2008 představuje z pohledu realizované vzdělávací nabídky dobu, kdy docházelo k postupné redukci počtu vyučovaných oborů vzdělání. Ve školním roce 2008/09 dosáhly počty oborů hodnot 520 bez rozlišení, v kterém ročníku probíhá jejich výuka, a 471 vyučovaných v 1. ročníku střední školy (což představuje 91 % oborů realizovaných ve všech ročnících). Na školách se tedy současně se snižováním počtu realizovaných oborů začal ustalovat i jejich počet v ročníku. Výjimku tvoří obory vyučované v jiné než denní formě vzdělávání, kterých bylo v roce 2008/09 v prvním ročníku vyučováno o 25 % méně než ve všech ročnících dohromady (96 ku 128 oborů – viz tabulky 13 a14).

⁵ Zdroj: Viz *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)*. MŠMT. Č.j.: 25461/2009 – 20.

⁶ Zdroj: KOFROŇOVÁ O., VOJTĚCH J.: *Analýza vzdělávacích programů z hlediska zaměstnatelnosti absolventů*. VÚOŠ. Praha: 1999.

4.1. Počet vyučovaných oborů podle kategorie vzdělání

Různorodost oborů vzdělání je vhodné posuzovat v souvislosti s kategoriemi dosaženého vzdělání. Tabulky 13, 14 a 15 a obrázky 3 a 4 obsahují informace o počtech oborů vzdělání v jednotlivých kategoriích a formách vzdělání a jejich vývoji mezi školními roky 1998/99, 2003/04 a 2008/09.

U všech kategorií vzdělání se počet oborů vzdělání v uplynulých 10 letech snižoval, ale v různém rozsahu. V případě oborů vyučovaných jinou než denní formou vzdělání se však oborová různorodost redukovala rychleji než v případě denní formy vzdělání. Počet oborů vyučovaných v jiné než denní formě vzdělání se snížil o 45 % u všech ročníků, u prvních ročníků o 40 %. V případě denní formy vzdělání se počet vyučovaných oborů vzdělání snížil o 34 %, respektive o 27 % v případě oborů vyučovaných v 1. ročníku.

Největší podíl oborů (54 %) vyučovaných na středních školách ve školním roce 2008/09 alespoň v jednom ročníku, tvořily obory čtyřletého odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie L0+M). Oborů vzdělání z této kategorie bylo ve školním roce 1998/99 vyučováno na středních školách celkem 376 ve všech ročnících a 282 v 1. ročníku. Naopak do roku 2008/09 počty klesly na hodnoty 281 oborů, resp. 254 oborů L0+M v 1. ročníku. Přesto v kategorii L0+M klesl počet realizovaných oborů vzdělání mezi lety 1998 a 2008 relativně nejméně (o 25 % u všech ročníků a 10 % u oborů realizovaných v 1. ročníku).

Tabulka 13: Počet vyučovaných oborů v dané kategorii a formě vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Kategorie vzdělání	Celkem			Denní forma vzdělání			Jiná forma vzdělání		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
C+D+J	14	11	7	14	11	6	2	2	1
E+H	289	249	186	286	244	182	47	51	30
L0+M	376	324	281	368	318	276	87	66	56
L5	109	72	42	79	55	30	96	62	39
Nk	6	5	4	6	5	4	2	2	2
Celkem	794	661	520	753	633	498	234	183	128

Poznámka: Nejsou zahrnuty obory kategorie K (obory gymnázium).

Tabulka 14: Počet oborů s 1. ročníkem v dané kategorii a formě vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Kategorie vzdělání	Celkem			Denní forma vzdělání			Jiná forma vzdělání		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
C+D+J	11	11	7	11	11	6	2	1	1
E+H	262	217	167	259	211	165	34	37	19
L0+M	282	268	254	275	264	251	47	44	42
L5	85	64	39	67	51	27	72	51	32
Nk	6	4	4	6	4	4	2	2	2
Celkem	646	564	471	618	541	453	157	135	96

Poznámka: Nejsou zahrnuty obory kategorie K (obory gymnázium).

Počet oborů vzdělání s výučním listem kategorií E+H klesl mezi lety 1998 a 2008 o 103 (tj. o 36 %) v případě nerozlišování ročníku vzdělání. U oborů realizovaných v 1. ročníku se počet snížil o 95 oborů (také o 36 %). V roce 2008 tedy střední školy realizovaly 186 různých oborů vzdělání s výučním listem a 167 v 1. ročníku.

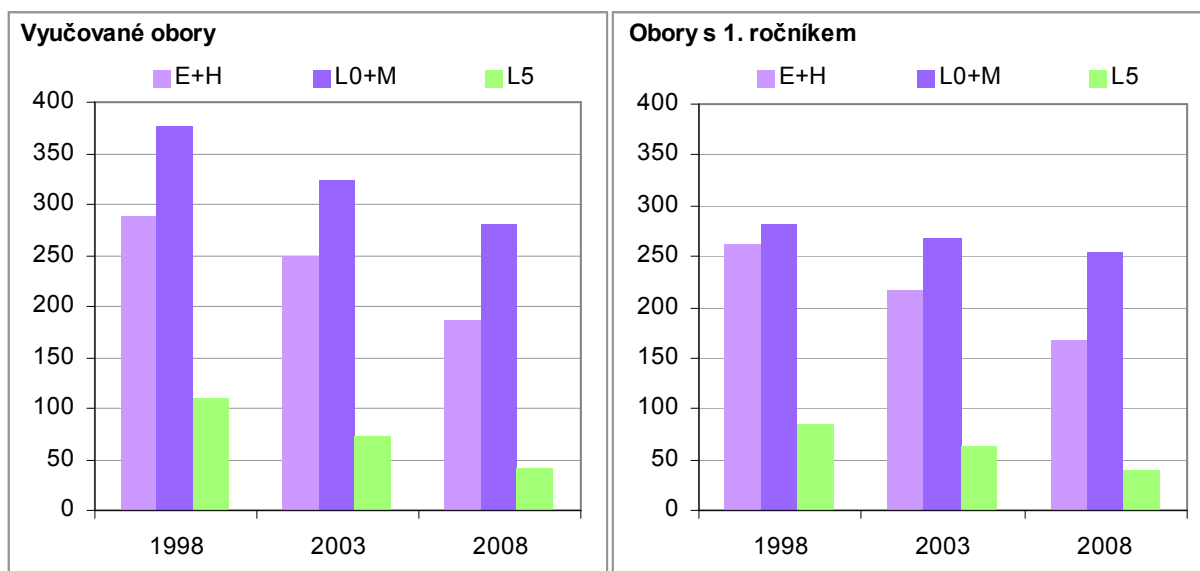
Reálně nejvíce se snížil počet oborů nástavbového studia a to o 62 % u všech oborů a o 54 % v případě oborů realizovaných v 1. ročníku. V roce 2008 se vyučovalo v 1. ročníku 39 oborů vzdělání z kategorie L5, v denní formě přitom jen 27 oborů a v jiné než denní formě 32 různých oborů vzdělání.

Tabulka 15: Změna počtu oborů s 1. ročníkem podle kategorie a formy vzdělání mezi šk. roky 2008/09 a 1998/99

Kategorie vzdělání	Změna 1998-2008		
	Celkem	Denní forma vzdělání	Jiná forma vzdělání
C+D+J	-36,4%	-45,5%	-50,0%
E+H	-36,3%	-36,3%	-44,1%
L0+M	-9,9%	-8,7%	-10,6%
L5	-54,1%	-59,7%	-55,6%
Nk	-33,3%	-33,3%	0,0%
Celkem	-27,1%	-26,7%	-38,9%

Z obrázků 3 a 4 jsou také zřetelně vidět rozdíly v početnosti oborů v hlavních kategoriích E+H, L0+M a L5, které jsou realizovány buď ve všech ročnících, nebo pouze v 1. ročníku. Jednoznačným trendem mezi lety 1998 a 2008 bylo ustálení oborové struktury, neboť se v jednotlivých kategoriích snižovaly rozdíly mezi počty oborů v 1. a všech ročnících.

Obrázek 3 a 4: Počet vyučovaných oborů a oborů s 1. ročníkem v dané kategorii a formě vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

4.2. Počet vyučovaných oborů podle skupiny vzdělání

Skupiny oborů vzdělání představují v podstatě členění oborů podle odvětvového zaměření. Stejně jako se liší počet profesí v jednotlivých odvětvích, liší se i početnost vyučovaných oborů vzdělání ve skupinách oborů vzdělání.

Ve školním roce 1998/99 bylo na středních školách v 1. ročníku vyučováno 646 oborů vzdělání, z toho 65 oborů ve skupině 63 Strojírenství a strojírenská výroba a 61 oborů ve skupině 82 Umění a užité umění. Za ně se pak početností oborů řadily skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (55 oborů) a 64 Podnikání v oboru (53 oborů). Pokud jde o obory bez rozlišení ročníku byly na prvním místě v početnosti skupiny 64 Podnikání v oboru se 78 a 23 Strojírenství a strojírenská výroba se 76 obory.

Téměř ve všech oborově početných skupinách oborů vzdělání se mezi lety 1998 a 2008 snižoval počet oborů vyučovaných ve všech nebo pouze v 1. ročníku. Výjimku tvoří jen skupina 82 Umění a užité umění, v níž se ve šk. r. 2008/09 realizovalo 84 různých oborů vzdělání (bez rozlišení ročníku), resp. 75 oborů vyučovaných v 1. ročníku.

Druhou a třetí největší skupinou z pohledu počtu oborů vzdělání v roce 2008 byly skupiny 36 Stavebnictví, kartografie a geodézie s 37 obory realizovanými v 1. ročníku a Strojírenství a strojírenská výroba se 35 obory v 1. ročníku středoškolského vzdělání.

Nejméně středoškolských oborů vzdělání je realizováno ve skupinách 43 Veterinářství a veterinární prevence a 72 Publicistika, knihovnictví a informatika.

V jiné než denní formě vzdělání se ve školním roce 2008/09 vyučovalo ve 128 různých oborech. Rozdíly v početnosti skupin podle oborů přitom nebyly tak vysoké jako v případě denní formy vzdělání. Ve skupině oborů 82 Umění a užité umění, kde se vyučuje nejvíce různých oborů, se v jiné než denní formě vyučují pouze dva obory.

Tabulka 16: Počet vyučovaných oborů v dané skupině oborů a formě vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina vzdělání	Celkem			Denní forma vzdělání			Jiná forma vzdělání		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
00 Integrovaný první ročník	1	1	0	1	1	0	0	0	0
16 Ekologie a ochr. ŽP	8	6	5	7	6	5	1	0	0
21 Hornictví, hutn. a slév.	15	14	9	13	13	8	5	3	2
23 Strojírenství a str. výr.	76	60	41	73	59	39	17	14	12
26 Elektr., telekom. a VT	66	56	32	65	54	32	24	16	12
28 Tech. chemie a ch. sil.	57	35	25	50	32	22	18	11	5
29 Potravinářství a p. ch.	30	27	21	29	25	21	12	8	6
31 Text. výr. a oděvnictví	29	22	14	28	21	13	8	8	4
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	18	10	6	16	10	6	4	2	1
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	32	27	20	31	25	19	8	11	3
34 Polygrafie a další	13	13	11	13	13	11	2	3	1
36 Stavebnictví, g. a k.	59	49	38	57	49	38	12	9	7
37 Doprava a spoje	16	9	8	14	8	8	11	4	4
39 Spec. a interd. obory	4	5	7	4	5	7	2	1	1
41 Zemědělství a lesn.	53	43	33	51	41	31	12	17	10
43 Veterinářství a v. p.	1	1	1	1	1	1	1	0	0
53 Zdravotnictví	9	9	9	9	9	9	4	4	2
61 Filozofie, teologie	1	0	0	1	0	0	1	0	0
63 Ekonomika a adm.	45	37	31	41	33	27	17	16	14
64 Podnikání v ob.	78	43	35	74	41	35	30	16	9
65 Gastron., hotel. a tur.	26	19	18	25	18	17	10	7	8
66 Obchod	32	29	22	31	27	21	12	13	10
68 Právní a veřejn. činn.	14	13	11	12	12	10	6	4	4
69 Osobní a prov. sl.	12	14	11	12	14	11	3	3	2
72 Public., knihov. a inf.	2	2	2	2	2	2	0	0	0
75 Pedag., učitel. a soc. p.	18	16	15	14	13	10	8	8	9
78 Obecně odborná př.	13	11	11	13	11	11	1	1	0
82 Umění a užité umění	66	90	84	66	90	84	5	4	2
Celkový součet	794	661	520	753	633	498	234	183	128

Poznámka: Nejsou zahrnuty obory skupiny 79 Obecná příprava (gymnázia).

Jak již bylo zmíněno, ve většině skupin došlo mezi roky 1998 a 2008 k redukci vyučovaných oborů. Největší snížení počtu oborů realizovaných v 1. ročníku se projevilo ve skupinách 28 Technická chemie a chemie silikátů a 31 Textilní výroba a oděvnictví (o 54 %). Dále se realizovaná oborová soustava výrazněji zredukovala ve skupinách 64 Podnikání v oboru, 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (viz tabulka 18).

Naopak v některých skupinách oborů vzdělání se počet realizovaných oborů téměř neměnil. Jednalo se o skupiny 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie, 68 Právní a veřejnosprávní činnost a 78 Obecně odborná příprava. Také skupina 39 Speciální a interdisciplinární obory se rozšířila o 3 ze současných 7 realizovaných oborů.

Tabulka 17: Počet oborů vyučovaných v 1. ročníku v dané skupině oborů a formě vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina vzdělání	Celkem			Denní forma vzdělání			Jiná forma vzdělání		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
00 Integrovaný první ročník	1	1	0	1	1	0	0	0	0
16 Ekologie a ochr. ŽP	6	5	5	5	5	5	1	0	0
21 Hornictví, hutn. a slév.	13	9	8	12	9	7	3	1	2
23 Strojírenství a str. výr.	65	44	35	63	42	34	12	11	6
26 Elektr., telekom. a VT	55	36	32	54	34	32	19	12	9
28 Tech. chemie a ch. sil.	42	30	19	38	27	17	9	6	3
29 Potravinářství a p. ch.	25	24	18	25	24	17	6	4	4
31 Text. výr. a oděvnictví	24	15	11	24	15	10	5	6	4
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	10	7	5	9	7	5	1	0	0
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	27	25	17	26	22	17	7	10	2
34 Polygrafie a další	11	11	11	11	11	11	1	3	1
36 Stavebnictví, g. a k.	46	41	37	46	41	37	7	8	6
37 Doprava a spoje	15	9	8	14	8	8	7	4	4
39 Spec. a interd. obory	4	5	7	4	5	6	0	1	1
41 Zemědělství a lesn.	41	40	33	39	39	31	7	8	7
43 Veterinářství a v. p.	1	1	1	1	1	1	1	0	0
53 Zdravotnictví	8	9	7	8	9	7	3	3	2
61 Filozofie, teologie	1	0	0	1	0	0	0	0	0
63 Ekonomika a adm.	40	35	30	35	31	27	13	14	10
64 Podnikání v ob.	53	39	28	51	38	28	23	13	7
65 Gastron., hotel. a tur.	21	18	17	20	17	17	9	6	6
66 Obchod	27	24	19	26	22	19	9	9	8
68 Právní a veřejn. činn.	10	12	11	8	11	8	4	4	4
69 Osobní a prov. sl.	12	13	11	12	13	11	2	3	1
72 Public., knihov. a inf.	1	2	2	1	2	2	0	0	0
75 Pedag., učitel. a soc. p.	15	15	13	12	13	10	4	5	7
78 Obecně odborná př.	11	10	11	11	10	11	0	1	0
82 Umění a užité umění	61	84	75	61	84	75	4	3	2
Celkový součet	646	564	471	618	541	453	157	135	96

Poznámka: Nejsou zahrnuty obory skupiny 79 Obecná příprava (gymnázia).

Tabulka 18: Změna počtu oborů vyučovaných v 1. ročníku podle skupiny oborů vzdělání mezi šk. roky 2008/09 a 1998/99

Skupina vzdělání	Změna 1998-2008	Skupina vzdělání	Změna 1998-2008
00 Integrovaný první ročník	-100,0%	41 Zemědělství a lesn.	-19,5%
16 Ekologie a ochr. ŽP	-16,7%	43 Veterinářství a v. p.	0,0%
21 Hornictví, hutn. a slév.	-38,5%	53 Zdravotnictví	-12,5%
23 Strojírenství a str. výr.	-46,2%	61 Filozofie, teologie	-100,0%
26 Elektr., telekom. a VT	-41,8%	63 Ekonomika a adm.	-25,0%
28 Tech. chemie a ch. sil.	-54,8%	64 Podnikání v ob.	-47,2%
29 Potravinářství a p. ch.	-28,0%	65 Gastron., hotel. a tur.	-19,0%
31 Text. výr. a oděvnictví	-54,2%	66 Obchod	-29,6%
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	-50,0%	68 Právní a veřejn. činn.	10,0%
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	-37,0%	69 Osobní a prov. sl.	-8,3%
34 Polygrafie a další	0,0%	72 Public., knihov. a inf.	100,0%
36 Stavebnictví, g. a k.	-19,6%	75 Pedag., učitel. a soc. p.	-13,3%
37 Doprava a spoje	-46,7%	78 Obecně odborná př.	0,0%
39 Spec. a interd. obory	75,0%	82 Umění a užité umění	23,0%

4.3. Vývoj počtu realizovaných oborů v kategorii středního vzdělání s výučním listem

Následující údaje se vztahují pouze k oborům, které byly vyučovány v 1. ročníku v daných školních letech – jedná se tedy o skutečně realizovanou nabídku oborů v příslušných školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09.

Střední vzdělání s výučním listem bylo podle údajů vyučováno v 17 skupinách oborů, které byly ve všech letech téměř totožné. Jedinou změnou je náhrada skupiny 63 Ekonomika a administrativa (ve které byl v letech 1998 a 2003 vyučován jediný obor 63-51-H/002 Technickoadministrativní pracovník, který byl následně zrušen) skupinou 53 Zdravotnictví (ve které byl naopak nově vytvořen jediný obor 53-41-H/002 Ošetřovatel).

Nejvíce oborů vzdělání s výučním listem připadalo v roce 2008 do skupin 23 Strojírenství a strojírenská výroba (23 oborů), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (27 oborů) a 41 Zemědělství a lesnictví (20 oborů). Ve všech oborově početných skupinách došlo v posledních 10 letech k poklesu počtu realizovaných oborů vzdělání. Například ve skupině 28 Technická chemie a chemie silikátů bylo v roce 1998 vyučováno 24 oborů s výučním listem, v roce 2008 už pouze 9 oborů; podobně ve skupině 23 Strojírenství a strojírenská výroba, kde počet oborů klesl o 50 % ze 46 na počet 23.

V jiné než denní formě vzdělání je počet vyučovaných oborů vzdělání s výučním listem zákonitě menší, navíc perioda nabídky oborů může být delší než jeden rok. Přesto lze vysledovat, že se diferencovanost oborů v jiné formě vzdělání během 10 let postupně omezovala.

Tabulka 19: Počet oborů vyučovaných v 1. ročníku v kategorii střední vzdělání s výučním listem (E+H) podle skupiny oborů a formy vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina vzdělání	Celkem			Denní forma vzdělání			Jiná forma vzdělání		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
21 Hornictví, hutn. a slév.	5	3	2	5	3	2	0	0	0
23 Strojírenství a str. výr.	46	30	23	44	28	22	6	8	3
26 Elektr., telekom. a VT	20	13	12	20	13	12	4	3	1
28 Tech. chemie a ch. sil.	24	17	9	24	17	9	0	1	0
29 Potravinářství a p. ch.	16	14	9	16	14	9	3	0	0
31 Text. výr. a oděvnictví	16	9	6	16	9	6	3	2	1
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	6	5	3	6	5	3	0	0	0
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	15	17	12	15	15	12	1	5	1
34 Polygrafie a další	8	6	5	8	6	5	1	1	0
36 Stavebnictví, g. a k.	31	32	27	31	32	27	3	4	1
37 Doprava a spoje	2	2	2	2	2	2	0	0	0
41 Zemědělství a lesn.	23	25	20	22	24	19	1	2	3
53 Zdravotnictví	0	0	1	0	0	1	0	0	1
63 Ekonomika a adm.	1	1	0	1	1	0	1	1	0
65 Gastron., hotel. a tur.	10	7	7	10	7	7	5	3	4
66 Obchod	19	17	14	19	16	14	4	5	4
69 Osobní a prov. sl.	9	8	7	9	8	7	1	1	0
82 Umění a užité umění	11	11	8	11	11	8	1	1	0
Celkem	262	217	167	259	211	165	34	37	19

4.4. Vývoj počtu realizovaných oborů v kategorii středního vzdělání s maturitní zkouškou

Do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (tzn. bez oboru gymnázium) nastoupilo v roce 2008 téměř 50 % populačního ročníku⁷, zatímco v roce 1998 se jednalo o 41,5 % z populace žáků končících povinnou školní docházkou. Také tato skutečnost může stát za faktem, že v kategorii L0 a M nedošlo k tak významnému poklesu realizovaných oborů vzdělání, na rozdíl od oborů vzdělání s výučním listem.

Nejpočetnější skupinou oborů vzdělání je skupina 82 Umění a užité umění, v níž byly v roce 2008 žáci vyučováni v 61 různých oborech, přitom v jiné formě vzdělání nebyl vyučován ani jeden obor z této skupiny. Velmi různorodě byly roztrženy také skupiny oborů 63 Ekonomika a podnikání a 64 Podnikání v oboru, v jejichž případech bylo v roce 2008 v 1. ročnících napočítáno dohromady 48 oborů.

Na druhém pólu stojí skupina oborů 43 Veterinářství a veterinární prevence s jedním oborem Veterinární prevence a obor Teologické disciplíny ze skupiny 61 Filozofie, teologie, který byl po roce 1998 zrušen.

Tabulka 20: Počet oborů vyučovaných v 1. ročníku v kategorii střední vzdělání s maturitní zkouškou (L0+M) podle skupiny oborů a formy vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina vzdělání	Celkem			Denní forma vzdělání			Jiná forma vzdělání		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
16 Ekologie a ochr. ŽP	5	5	5	5	5	5	0	0	0
21 Hornictví, hutn. a slév.	8	6	6	7	6	5	3	1	2
23 Strojírenství a str. výr.	15	11	11	15	11	11	2	1	2
26 Elektr., telekom. a VT	27	17	16	26	17	16	7	5	4
28 Tech. chemie a ch. sil.	13	9	7	12	8	7	4	2	0
29 Potravinářství a p. ch.	6	7	6	6	7	6	1	1	3
31 Text. výr. a oděvnictví	6	4	4	6	4	4	1	2	2
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	3	2	2	3	2	2	0	0	0
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	6	5	4	5	4	4	3	2	0
34 Polygrafie a další	3	4	5	3	4	5	0	1	0
36 Stavebnictví, g. a k.	14	7	8	14	7	8	3	3	4
37 Doprava a spoje	7	4	4	7	4	4	2	1	2
39 Spec. a interd. obory	4	4	6	4	4	6	0	1	0
41 Zemědělství a lesn.	14	10	10	14	10	10	3	3	2
43 Veterinářství a v. p.	1	1	1	1	1	1	1	0	0
53 Zdravotnictví	6	7	5	6	7	5	2	3	1
61 Filozofie, teologie	1	0	0	1	0	0	0	0	0
63 Ekonomika a adm.	29	24	21	28	23	21	4	4	4
64 Podnikání v ob.	33	32	27	33	32	27	4	6	6
65 Gastron., hotel. a tur.	8	8	9	8	8	9	1	0	1
66 Obchod	3	3	3	3	3	3	1	1	2
68 Právní a veřejn. činn.	7	9	9	7	9	8	1	2	2
69 Osobní a prov. sl.	1	2	2	1	2	2	0	0	0
72 Public., knihov. a inf.	1	2	2	1	2	2	0	0	0
75 Pedagog., učitel. a soc. p.	13	14	11	11	13	10	3	4	5
78 Obecně odborná př.	6	6	9	6	6	9	0	1	0
82 Umění a užité umění	42	65	61	42	65	61	1	0	0
Celkem	282	268	254	275	264	251	47	44	42

⁷ VOJTĚCH J., CHAMOUTOVÁ D., SKÁCELOVÁ P.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii 2008/09*. Praha: NÚOV 2009, 54 stran.

4.5. Vývoj počtu realizovaných oborů v kategorii střední vzdělání s maturitní zkouškou – nástavbové studium

Nástavbové studium je ojedinělé vysokým procentem studentů v jiné než denní formě vzdělání. Svědčí o tom také spektrum oborů v této formě vzdělání. Při porovnání počtu různých oborů v denní a jiné formě vzdělání lze vidět, že v mnoha skupinách oborů je v jiné formě vzdělání vyučováno stejně oborů jako ve formě denní. Příkladem jsou skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (4 obory v denní formě a 4 obory v jiné formě vzdělání) a 64 Ekonomika a administrativa (5 oborů v denní formě a 6 oborů v jiné formě vzdělání).

Velice výrazný prvek u nástavbových oborů představuje více než 50% snížení počtu vyučovaných oborů v posledních 10 letech (z 85 oborů v roce 1998 na 39 oborů v roce 2008). Nejviditelnější je tento trend na skupině oborů 64 Podnikání v oboru, ve které bylo v roce 1998 vyučováno 20 oborů v 1. ročníku, zatímco v roce 2003 již jen 7 oborů. V roce 2008 byla úplně odbourána rozmanitost, či spíše roztržitost této skupiny oborů, a byl zaveden a vyučován pouze jeden obor - 64-41-L/524 Podnikání.

Tabulka 21: Počet oborů vyučovaných v 1. ročníku v kategorii středního vzdělání s maturitní zkouškou – nástavbové studium (L5) podle skupiny oborů a formy vzdělání ve šk. rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina vzdělání	Celkem			Denní forma vzdělání			Jiná forma vzdělání		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
23 Strojírenství a str. výr.	4	3	1	4	3	1	4	2	1
26 Elektr., telekom. a VT	8	6	4	8	4	4	8	4	4
28 Tech. chemie a ch. sil.	5	4	3	2	2	1	5	3	3
29 Potravinářství a p. ch.	3	3	3	3	3	2	2	3	1
31 Text. výr. a oděvnictví	2	2	1	2	2	0	1	2	1
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	1	0	0	0	0	0	1	0	0
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	6	3	1	6	3	1	3	3	1
34 Polygrafie a další	0	1	1	0	1	1	0	1	1
36 Stavebnictví, g. a k.	1	2	2	1	2	2	1	1	1
37 Doprava a spoje	6	3	2	5	2	2	5	3	2
39 Spec. a interd. obory	0	1	1	0	1	0	0	0	1
41 Zemědělství a lesn.	3	4	3	2	4	2	2	2	2
63 Ekonomika a adm.	9	9	8	5	6	5	8	9	6
64 Podnikání v ob.	20	7	1	18	6	1	19	7	1
65 Gastron., hotel. a tur.	3	3	1	2	2	1	3	3	1
66 Obchod	5	4	2	4	3	2	4	3	2
68 Právní a veřejn. činn.	3	3	2	1	2	0	3	2	2
69 Osobní a prov. sl.	1	2	1	1	2	1	1	2	1
75 Pedag., učitel. a soc. p.	2	1	1	1	0	0	1	1	1
82 Umění a užité umění	2	3	1	2	3	1	0	0	0
Celkem	85	64	39	67	51	27	72	51	32

5. Vývoj struktury realizovaných školoborů

V dosavadním textu byla věnována pozornost vývoji realizované vzdělávací nabídky z pohledu četnosti středních škol, které procházely optimalizačním procesem, a z pohledu rozmanitosti vyučovaných oborů vzdělání. Realizovaná vzdělávací nabídka je však výsledkem kombinace obou hledisek – jak školy, tak oboru, který vyučuje. Z tohoto důvodu se ve školské statistice někdy používá pojem „školobor“. Označení „školobor“ představuje jeden obor vzdělání vyučovaný na jedné škole. Tato kapitola se zaměřuje na školobory vyučované v 1. ročníku⁸ středních škol a změny mezi školními roky 1998/99, 2003/04 a 2008/09. Je potřeba upozornit, že v dalším textu jsou údaje o školách a školoborech uváděny bez zahrnutí oboru vzdělání z kategorie K (gymnázium).⁹

Pro zjišťování stavu a vývoje realizované vzdělávací nabídky středních škol (mimo školy vyučující pouze obory gymnázium) budou dále použity tři ukazatele:

- počty realizovaných školoborů v 1. ročnících (mimo obory gymnázium);
- průměrný počet žáků na realizovaný školobor;
- průměrný počet realizovaných školoborů na školu.

Tabulky obsahující tyto ukazatele jsou uvedeny v textu, doprovodné informace o počtech žáků v 1. ročnících a o počtech škol, jež je vyučují, jsou v příloze na konci publikace.

Z předchozí kapitoly vyplývá, že se nabídka oborů realizovaná v 1. ročnících v letech 1998 až 2008 zredukovala o 27,1 % oborů (bez započítání oborů gymnázium). Ve stejném období se také snížil počet středních škol, které vyučují 1. ročník středoškolského vzdělání, o 14,3 % (z 1681 škol v roce 1998 na 1441 škol v roce 2008). U středních škol vyučujících alespoň jeden „negymnaziální“ obor tento pokles dosáhl až 17,1 % (z 1354 škol na 1122). Přes tento vývoj však počet školoborů realizovaných v České republice klesl pouze o 9 % – u denního studia dokonce jen o 6,8 % (z 5203 školoborů v roce 1998 na 4848 v roce 2008). Z těchto poznatků vyplývá, že v uplynulých letech se snižoval počet škol, jimi vyučované obory však byly zařazovány do jiných škol.

Pokud by se dlouhodobě neměnil počet uchazečů o středoškolské vzdělávání, znamenalo by to pro ně rozšíření pestrosti oborů vzdělání, na které se tito uchazeči mohou hlásit. Při snižování počtu uchazečů však dochází (a podle demografické křivky bude docházet) k tomu, že se nepodaří takové množství školoborů zaplnit.

Celkově se průměrný počet žáků na realizovaný školobor v letech 1998 až 2008 měnil – v první polovině období došlo k jeho zvýšení z 25 žáků na 26,4 žáky, ve druhé polovině období došlo opět k poklesu na 25,7 žáka. Při rozlišení žáků podle formy vzdělání však lze najít odlišné trendy. Zatímco ve školních rocích 1998/99 a 2003/04 u denní formy vzdělání dosahoval počet žáků na školobor hodnoty 25,5 žáků a v roce 2003/04 dokonce 26,4 žáků, ve školním roce 2008/09 klesl na 25,0 žáka. Znamená to, že se počet žáků 1. ročníku denního studia snižuje více, než počet realizovaných školoborů (mezi lety 2003 a 2008 klesl počet žáků v 1. ročníku denního studia o 11288 žáků, tj. o 8,5 %).

Naopak v případě jiné než denní formy vzdělání vzrostl průměrný počet žáků na školobor z hodnoty 21,5 žáků v roce 1998 na 32,6 v roce 2008. Za tímto růstem stojí jak snížení počtu různých realizovaných školoborů (z 645 na 473), tak zvýšení počtu žáků v 1. ročníku v jiné než denní formě vzdělání (ze 13852 žáků na 15421).

⁸ Omezení analýzy na obory v 1. ročníku má omezit dvojnásobné započítání oborů při změnách jejich názvů nebo při změně vzdělávací nabídky školy, navíc je tím vlastně analyzována vzdělávací nabídka.

⁹ Pro úplnost obsahuje tabulka 48 v příloze informace o vývoji počtu škol realizujících 1. ročník z hlediska toho, zda dané střední školy vyučují alespoň jeden obor z kategorie K (gymnázium).

Tabulka 22: Počet školoborů, průměrný počet žáků na školobor a počet školoborů na školu vyučovaných v 1. ročnicích ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez kategorie K)

Kategorie	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání		Celkem	Forma vzdělání		Celkem	Forma vzdělání		Celkem
	Denní	Jiné		Denní	Jiné		Denní	Jiné	
SŠ – 1. roč.	1342	347	1354	1221	337	1231	1115	345	1122
Počet žáků	132 616	13 852	146 468	131 344	14 862	146 206	121 328	15 421	136 749
Počet ŠO	5203	645	5848	4971	558	5529	4848	473	5321
Žáků na ŠO	25,5	21,5	25,0	26,4	26,6	26,4	25,0	32,6	25,7
Počet O na Š	3,88	1,86	4,32	4,07	1,66	4,49	4,35	1,37	4,74

Poznámka: SŠ – 1. roč = Počet škol vyučujících žáky v 1. ročníku bez kategorie K (gymnázium); Počet žáků = Počet žáků vyučovaných v 1. ročnicích bez gymnaziálního vzdělávání; Počet ŠO = počet školoborů; Žáků na ŠO = průměrný počet žáků na školobor, Počet O na Š = průměrný počet oborů na školu. Pokud škola vyučuje obor v několika jiných formách vzdělání (dálková, večerní, kombinovaná, distanční), je tento obor započítán jako 1 školobor v jiné než denní formě vzdělání. Pokud škola vyučuje daný obor v denní formě a stejný obor také v jiné formě vzdělání, je tento obor započítán jako dva školobory.

Třetí ukazatel - průměrný počet realizovaných oborů na školu - se v čase také měnil. V denním studiu bylo ve školním roce 1998/99 realizováno v průměru 3,88 oborů na školu, zatímco o deset let později vzrostl tento počet na 4,35. Hlavním důvodem je redukce a sloučení středních škol, které dnes realizují více různých oborů vzdělání. Naopak počet škol vyučujících obory v jiné než denní formě vzdělání (zkráceně JFV) zůstal stejný a se snižujícím se počtem školoborů klesl i průměrný počet oborů realizovaných v JFV na školu (z 1,86 v roce 1998 na 1,37 v roce 2008).

5.1. Struktura a charakteristiky školoborů podle kategorií vzdělání

Realizovaná vzdělávací nabídka není zdaleka homogenní, neboť zřizovatelé ovlivňují zastoupení oborů vzdělání na středních školách a kapacitu jejich volných míst, čímž se snaží hledat rovnováhu mezi potřebami a požadavky trhu práce a existujícím zájmem žáků o jednotlivé obory vzdělání. Velké rozdíly se u školoborů a jejich charakteristik promítají v členění podle kategorie vzdělání.

Nejvíce školoborů bylo ve školním roce 2008/09 (v denní formě v 1. ročnicích) realizováno v oborech středního vzdělání s výučním listem - 2220 školoborů (503 v kategorii E a 1717 v kategorii H). Ve srovnání se školním rokem 1998/99 však v tomto typu vzdělání klesl počet realizovaných školoborů o 20,5 %. Zcela opačný trend se vyvíjel v kategoriích vzdělání M a L0 (střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou), kde se počet školoborů v 1. ročníku v denní formě zvýšil z 1509 školoborů v roce 1998 na 2060 v roce 2008.

Tabulka 23: Počet školoborů realizovaných v 1. ročníku v dané kategorii vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez kategorie K – gymnázia)

Počet ŠO Kategorie	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání		Celkem	Forma vzdělání		Celkem	Forma vzdělání		Celkem
	Denní	Jiné		Denní	Jiné		Denní	Jiné	
C	72		72	76		76	113		113
D	67		67	30		30			
E	623	2	625	561		561	503	1	504
H	2169	73	2242	2026	65	2091	1717	33	1750
J	26	4	30	25	1	26	8	2	10
L0	269	2	271	337	2	339	430	3	433
L5	708	436	1144	520	371	891	412	319	731
M	1240	123	1363	1366	114	1480	1630	110	1740
Nk	24	5	29	25	5	30	30	5	35
Nk8	5		5	5		5	5		5
Celkem	5203	645	5848	4971	558	5529	4848	473	5321

Ve školách, kde se vyučuje v denní formě vzdělání některý z oborů kategorie M (střední vzdělání s maturitní zkouškou - odborné), se v průměru v jednom oboru vyučuje 34,5 žáků (rok 2008), přitom před deseti lety to bylo 41,6 žáků. Průměrný počet žáků na školobor v této kategorii vzdělání se tedy snížil, a to i přesto, že se počet žáků 1. ročníků těchto oborů zvýšil o 9,1 % (o 4707 žáků). Hlavní příčinou bylo výrazné zvýšení realizovaného počtu školoborů z 1240 v roce 1998 na 1630 v roce 2008 (vzrůst o 31,5 %). Tento trend dokazuje také vzrůst ukazatele průměrného počtu oborů na školu v kategorii M, kdy ve školním roce 2008/09 připadaly na školu 2 obory vzdělání, ale ve školním roce 1998/99 jen 1,6 oborů. Podobný trend se objevuje také u oborů kategorie vzdělání L0 (střední vzdělání s maturitní zkouškou - odborné, se zahrnutím odborného výcviku).

U kategorií vzdělání s výučním listem (H) v denní formě vzdělání dosahuje počet oborů na jednu školu nejvyšších hodnot, a to 3,6. Tento ukazatel za posledních 10 let stagnoval, stejně jako se výrazněji neměnil průměrný počet žáků na školobor (cca 21 žáků). To však neznamená, že by se realizovaná vzdělávací nabídka této kategorie vzdělání vůbec nevyvíjela. Opak je pravdou. Počet žáků v těchto oborech v 1. ročníku klesl o 21,5 % (o 9834 žáků), zároveň však také klesl počet realizovaných školoborů o 20,8 % (o 452 školoborů). Ubylo i škol vyučujících obory kategorie H v 1. ročníku, a to o 110 škol (o 18,9 %). Realizace oborů nižšího vzdělání s výučním listem (kategorie E) prošla podobným procesem jako u oborů kategorie H (viz tabulky 24, 25, 26 a tabulky 46 a 47 v příloze).

Tabulka 24: Změna počtu školoborů vyučovaných v 1. ročníku podle kategorií oborů vzdělání mezi šk. roky 2008/09 a 1998/99 (bez kategorie K – gymnázia)

Kategorie	Změna 1998-2008		Celkem
	Denní forma vzdělání	Jiná forma vzdělání	
C	56,9%		56,9%
D	-100,0%		-100,0%
E	-19,3%	-50,0%	-19,4%
H	-20,8%	-54,8%	-21,9%
J	-69,2%	-50,0%	-66,7%
L0	59,9%	50,0%	59,8%
L5	-41,8%	-26,8%	-36,1%
M	31,5%	-10,6%	27,7%
Nk	25,0%	0,0%	20,7%
Nk8	0,0%		0,0%
Celkem	-6,8%	-26,7%	-9,0%

Nástavbové studium představuje jedinou kategorii v denní formě vzdělání, v níž se průměrný počet žáků na školobor zvyšoval (z 20,7 v roce 1998 na 27,1 v roce 2008). Počet žáků v denní formě nástavby se v 1. ročníku sice snížil o téměř 24 %, ale počet školoborů se propadl o téměř 42 %. Přitom počet škol realizujících v 1. ročníku obor kategorie L5 se také snížil o 23 %. Rozhodující příčinou poklesu počtu školoborů byla redukce dříve velmi rozmanitých oborů vzdělání nástavbového studia. Z tohoto důvodu se zvyšoval také průměrný počet žáků na školobor v kategorii L5 u vzdělání v jiné formě (z 23,6 v roce 1998 na 37,6 v roce 2008), i když částečně se na tom podílelo o zvýšení celkového počtu těchto žáků o 16,6 %.

V jiné než denní formě vzdělání stojí za pozornost také kategorie vzdělání s výučním listem (H), ve které přibýlo žáků, ale počet školoborů se snížil o více než polovinu. Důsledkem toho se zvýšil průměrný počet žáků na školobor v JFV v kategorii H o 9,4 žáků na 14,6 v roce 2008.

Počty škol a žáků vztahující se k 1. ročníku středních škol (k dané kategorii a formě vzdělání) jsou uvedeny v příloze v tabulkách 46 a 47. Stejně tak lze v příloze v tabulkách 49 a 50 najít informace o průměrných počtech žáků na školobor a počtech oborů na školu pro každý kraj zvlášť.

Tabulka 25: Průměrný počet žáků na realizovaný školobor v 1. ročnících v dané kategorii vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez kategorie K)

Žáků na ŠO	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání			Forma vzdělání			Forma vzdělání		
Kategorie	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem
C	8,9		8,9	7,8		7,8	8,0		8,0
D	23,8		23,8	10,1		10,1			
E	13,7	21,0	13,8	13,8		13,8	11,6	3,0	11,6
H	21,1	5,2	20,6	22,4	8,1	21,9	20,9	14,6	20,8
J	41,6	19,0	38,6	30,0	12,0	29,3	9,5	33,5	14,3
L0	29,9	1,0	29,7	26,2	24,5	26,2	24,4	25,0	24,4
L5	20,7	23,6	21,8	23,3	30,4	26,2	27,1	37,6	31,7
M	41,6	24,6	40,1	40,4	26,1	39,3	34,5	25,0	33,9
Nk	23,1	5,6	20,1	18,5	5,6	16,4	17,7	8,6	16,4
Nk8	18,8		18,8	20,6		20,6	14,8		14,8
Celkem	25,5	21,5	25,0	26,4	26,6	26,4	25,0	32,6	25,7

Poznámka: Žáků na ŠO = průměrný počet žáků na školobor.

Tabulka 26: Průměrný počet realizovaných školoborů na školu v 1. ročnících v dané kategorii vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez kategorie K)

Počet O na Š	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání			Forma vzdělání			Forma vzdělání		
Kategorie	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem
C	1,0		1,0	1,1		1,1	1,1		1,1
D	1,0		1,0	1,0		1,0			
E	2,6	2,0	2,6	3,0		3,0	3,0	1,0	3,0
H	3,7	2,3	3,8	3,8	2,1	3,9	3,6	1,7	3,7
J	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0
L0	1,4	1,0	1,4	1,5	1,0	1,5	1,7	1,0	1,7
L5	1,7	1,9	2,3	1,5	1,6	2,0	1,3	1,2	1,8
M	1,6	1,2	1,8	1,7	1,2	1,9	2,0	1,1	2,1
Nk	1,8	1,7	2,2	2,1	1,7	2,5	2,1	1,3	2,5
Nk8	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Celkem	3,88	1,86	4,32	4,07	1,66	4,49	4,35	1,37	4,74

Poznámka: Počet O na Š = průměrný počet oborů na školu.

5.2. Struktura a charakteristiky školoborů podle skupin oborů vzdělání

Odlišnosti v oblasti realizace školoborů odhalují také charakteristiky v jednotlivých skupinách oborů vzdělání. Přibližně 43 % školoborů denní formy vzdělání bylo v 1. ročnících ve školním roce 2008/09 realizováno pouze ve čtyřech skupinách oborů vzdělání – a to ve skupině 23 Strojírenství a strojírenská výroba (663 školoborů), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (548), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (440) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (433 školoborů). Více než 300 školoborů v denní formě vzdělání je realizováno také ve skupinách 64 Podnikání v oborech a 78 Obecně odborná příprava. U poslední zmíněné skupiny, jež zahrnuje především obory lyceí, se počet vyučovaných školoborů zvýšil od roku 1998 o 112 %.

Velký relativní nárůst počtu realizovaných školoborů v denní formě vzdělání mezi lety 1998 a 2008 se uskutečnil také u málo zastoupených skupin oborů např. u skupiny 39 Speciální a interdisciplinární obory (vzestup ze 4 na 56 školoborů) a 72 Publicistika, knihovnictví a informatika (z 1 na 10 školoborů).

O 96 školoborů se také zvýšila realizovaná nabídka vzdělání ve skupině 82 Umění a užité umění (v denní formě vzdělání), velkou měrou se na tom však podílela rozšířená nabídka oborů vzdělání v této skupině. Naopak ve skupině 65 Gastronomie, hotelnictví a

turismus počet školoborů vzrostl o 85 (přibližně o 18 %), ale stalo se tak i přes malé snížení počtu oborů ve skupině a hlavně přes optimalizaci počtu středních škol. Podobný trend, ale v menší míře, lze najít i u skupin 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost, 69 Osobní a provozní služby a 72 Pedagogika, učitelství a sociální práce.

V mnoha skupinách oborů vzdělání však mezi lety 1998 a 2008 realizovaných školoborů spíše ubývalo – společně s redukcí škol či snížením zájmu o obory. Nejvíce školoborů realizovaných v denní formě vzdělání ubylo ve skupinách 64 Podnikání v oboru a 31 Textilní výroba a oděvnictví.

V jiné než denní formě vzdělání se ve školním roce 2008/09 realizuje 35 % školoborů ve skupině 64 Podnikání v oboru. Ve většině skupin se počet realizovaných školoborů snižoval, pouze ve skupině 37 Doprava a spoje zůstal zachován a ve skupinách 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče se počet realizovaných školoborů v jiné než denní formě vzdělání dokonce zvýšil (o 81 %, respektive o 183 %). Na druhé straně vedle skupiny 64 Podnikání v oboru se výrazně snížil počet realizovaných školoborů v jiné než denní formě vzdělání také u skupin 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 63 Ekonomika a administrativa.

Tabulka 27: Počet školoborů realizovaných v 1. ročníku v dané skupině oborů vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 - bez skupiny 79 Obecná příprava (gymnázia)

Počet školoborů	1998		2003			2008			
	Forma vzdělání		Celkem	Forma vzdělání		Celkem	Forma vzdělání		Celkem
	Denní	Jiné		Denní	Jiné		Denní	Jiné	
Kategorie	Denní	Jiné		Denní	Jiné		Denní	Jiné	
00 Integrovaný první ročník	7		7	4		4			
16 Ekologie a ochr. ŽP	16	1	17	22		22	29	0	29
21 Hornictví, hutn. a slév.	18	3	21	12	1	13	10	1	11
23 Strojírenství a str. výr.	676	77	753	628	60	688	663	42	705
26 Elektr., telekom. a VT	490	54	544	494	47	541	433	37	470
28 Tech. chemie a ch. sil.	80	10	90	62	8	70	41	3	44
29 Potravinářství a p. ch.	174	10	184	192	5	197	153	5	158
31 Text. výr. a oděvnictví	209	13	222	154	14	168	53	5	58
32 Kožed. a obuv. výr. - plast	17	1	18	15		15	6	0	6
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	252	13	265	232	20	252	188	5	193
34 Polygrafie a další	40	1	41	50	3	53	50	1	51
36 Stavebnictví, g. a k.	529	22	551	492	24	516	440	15	455
37 Doprava a spoje	46	15	61	47	16	63	50	16	66
39 Spec. a interd. obory	4		4	12	1	13	56	1	57
41 Zemědělství a lesn.	306	14	320	303	12	315	284	8	292
43 Veterinářství a v. p.	4	1	5	5		5	6	0	6
53 Zdravotnictví	95	21	116	99	23	122	95	14	109
63 Ekonomika a adm.	351	69	420	288	59	347	270	44	314
64 Podnikání v ob.	557	210	767	349	154	503	309	167	476
65 Gastron., hotel. a tur.	463	42	505	504	37	541	548	30	578
66 Obchod	297	33	330	264	33	297	210	23	233
68 Právní a veřejn. činn.	46	16	62	55	21	76	65	29	94
69 Osobní a prov. sl.	147	6	153	173	7	180	193	5	198
72 Public., knihov. a inf.	1		1	6		6	10	0	10
75 Pedag., učitel. a soc. p.	54	6	60	80	6	86	93	17	110
78 Obecně odborná př.	155		155	202	1	203	329	0	329
82 Umění a užité umění	168	7	175	227	6	233	264	5	269
Celkem	5203	645	5848	4971	558	5529	4848	473	5321

Poznámka: Pokud škola vyučuje obor v několika různých formách vzdělávání (dálková, večerní, kombinovaná, distanční), je tento obor započítán jako 1 školobor v jiné než denní formě vzdělání. Pokud škola vyučuje daný obor v denní formě a stejný obor také v jiné formě vzdělání, je tento obor vlastně započítán jako dva školobory.

Početnost realizovaných školoborů také velmi ovlivňuje další ukazatele – průměrný počet žáků na školobor i průměrný počet školoborů na školu. Například průměrný počet školoborů na škole realizovaných v 1. ročníku denní formy vzdělávání se v roce 2008 pohyboval v jednotlivých skupinách oborů vzdělání mezi 1,0 a 2,5 oborů. Právě vysoké číslo tohoto ukazatele odhaluje skupiny oborů, v nichž střední školy vyučují vyšší počet různých oborů vzdělání. Jedná se o skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba, 36 Stavebnictví, kartografie a geodézie, 82 Umění a užité umění (všechny 2,5 oborů na školu), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (2,1 oborů na školu). Ve skupinách oborů, ve kterých se navíc eviduje i nízký průměrný počet žáků na školobor (82 Umění a užité umění 12,7 žáků a 36 Stavebnictví, kartografie a geodézie 18,4), je realizace vzdělávací nabídky hodně roztržena do různých zaměřených oborů vzdělání.

Nejvyšší průměrný počet žáků na školobor v 1. ročníku v denní formě ve školním roce 2008/09 vykazovala skupinu oborů 43 Veterinářství a veterinářská prevence (55,7 žáků), v níž se na 6 školoborech vzdělávalo 334 žáků. V průměru 40 žáků na školobor v denní formě vzdělání se vzdělává ve skupinách 53 Zdravotnictví a 63 Ekonomika a administrativa. Znamená to, že v těchto školoborech se v průměru otevírá více než 1 třída v ročníku.

V jiné než denní formě vzdělání je průměrný počet žáků na školobor nejvyšší ve skupinách 64 Podnikání v oboru a 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost.

Tabulka 28: Průměrný počet žáků na realizovaný školobor v 1. ročnících v dané skupině oborů vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez skupiny 79 Obecná příprava)

Žáků na ŠO	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání			Forma vzdělání			Forma vzdělání		
Skupina oborů	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem
00 Integrovaný první ročník	114,9		114,9	94,8		94,8			
16 Ekologie a ochr. ŽP	30,8	1,0	29,0	30,2		30,2	24,3		24,3
21 Hornictví, hutn. a slév.	16,8	11,3	16,0	20,5	4,0	19,2	19,2	23,0	19,5
23 Strojírenství a str. výr.	24,2	24,9	24,3	24,7	24,5	24,7	24,4	29,2	24,7
26 Elektr., telekom. a VT	28,5	16,4	27,3	29,3	21,9	28,6	27,3	22,6	26,9
28 Tech. chemie a ch. sil.	21,1	7,8	19,6	20,3	12,4	19,4	18,3	20,0	18,4
29 Potravinářství a p. ch.	18,0	12,4	17,7	19,3	18,6	19,2	16,1	11,6	15,9
31 Text. výr. a oděvnictví	16,4	13,2	16,2	17,4	15,7	17,2	13,7	18,6	14,1
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	8,8	8,0	8,8	11,3		11,3	15,8		15,8
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	19,9	11,7	19,5	20,7	10,0	19,9	17,2	17,6	17,2
34 Polygrafie a další	19,6	9,0	19,3	19,8	8,3	19,1	21,4	25,0	21,5
36 Stavebnictví, g. a k.	18,4	20,2	18,4	19,8	18,4	19,8	18,4	24,3	18,6
37 Doprava a spoje	32,7	26,9	31,3	36,6	32,2	35,5	33,9	26,5	32,1
39 Spec. a interd. obory	71,5		71,5	44,0	29,0	42,8	31,7	19,0	31,5
41 Zemědělství a lesn.	22,4	28,3	22,7	23,5	18,5	23,3	20,6	20,6	20,6
43 Veterinářství a v. p.	62,3	2,0	50,2	59,6		59,6	55,7		55,7
53 Zdravotnictví	52,7	29,4	48,5	53,9	29,3	49,3	40,1	27,0	38,5
63 Ekonomika a adm.	43,3	31,2	41,3	45,3	38,3	44,1	40,0	31,6	38,8
64 Podnikání v ob.	21,5	17,0	20,2	24,7	27,1	25,5	31,7	41,7	35,2
65 Gastron., hotel. a tur.	32,6	14,5	31,1	33,2	20,8	32,3	29,6	21,7	29,2
66 Obchod	24,6	29,3	25,1	24,5	33,5	25,5	21,4	32,2	22,4
68 Právní a veřejn. činn.	42,3	55,9	45,9	40,7	50,7	43,5	38,3	40,4	39,0
69 Osobní a prov. sl.	26,1	18,8	25,8	26,3	19,6	26,0	25,6	23,2	25,5
72 Public., knihov. a inf.	58,0		58,0	31,7		31,7	29,0		29,0
75 Pedag., učitel. a soc. p.	38,5	36,3	38,3	31,9	38,8	32,3	28,0	34,4	28,9
78 Obecně odborná př.	16,9		16,9	20,7	67,0	20,9	23,1		23,1
82 Umění a užité umění	15,9	12,9	15,8	13,7	4,8	13,5	12,7	8,6	12,6
Celkem	25,5	21,5	25,0	26,4	26,6	26,4	25,0	32,6	25,7

Poznámka: Žáků na školobor = průměrný počet žáků na školobor.

Tabulka 29: Průměrný počet realizovaných školoborů na školu v 1. ročnících v dané skupině oborů vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez skupiny 79 Obecná příprava)

Počet O na Š	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání			Forma vzdělání			Forma vzdělání		
Skupina oborů	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem
00 Integrovaný první ročník	1,0		1,0	1,0		1,0			
16 Ekologie a ochr. ŽP	1,0	1,0	1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
21 Hornictví, hutn. a slév.	1,4	1,5	1,6	1,3	1,0	1,4	1,1	0,5	1,2
23 Strojírenství a str. výr.	2,0	1,2	2,2	2,1	1,2	2,3	2,5	1,1	2,6
26 Elektr., telekom. a VT	2,0	1,2	2,3	2,2	1,1	2,4	2,1	1,1	2,3
28 Tech. chemie a ch. sil.	1,9	1,4	2,1	1,8	1,1	2,0	1,5	1,0	1,6
29 Potravinářství a p. ch.	1,6	1,4	1,7	1,7	1,0	1,7	1,5	2,5	1,5
31 Text. výr. a oděvnictví	1,5	1,1	1,6	1,4	1,1	1,4	1,1	1,0	1,2
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	1,2	1,0	1,2	1,1		1,1	1,0		1,0
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	1,6	1,3	1,7	1,6	1,3	1,7	1,5	1,0	1,5
34 Polygrafie a další	1,5	1,0	1,6	1,9	1,0	2,0	1,7	1,0	1,7
36 Stavebnictví, g. a k.	2,6	1,1	2,7	2,6	1,1	2,7	2,5	0,9	2,6
37 Doprava a spoje	1,5	1,0	1,7	1,5	1,1	1,7	1,5	1,1	1,6
39 Spec. a interd. obory	1,0		1,0	1,1	1,0	1,2	1,0	1,0	1,1
41 Zemědělství a lesn.	1,6	1,1	1,6	1,6	1,1	1,7	1,7	1,1	1,7
43 Veterinářství a v. p.	1,0	1,0	1,7	1,0		1,0	1,0		1,0
53 Zdravotnictví	1,4	1,1	1,7	1,5	1,0	1,8	1,4	1,0	1,7
63 Ekonomika a adm.	1,1	1,0	1,3	1,1	1,1	1,3	1,1	1,0	1,3
64 Podnikání v ob.	1,6	2,3	2,1	1,4	1,6	1,8	1,1	1,0	1,6
65 Gastron., hotel. a tur.	1,8	1,5	1,9	1,9	1,4	2,0	2,1	1,5	2,2
66 Obchod	2,2	1,2	2,4	1,9	1,2	2,1	1,6	1,4	1,8
68 Právní a veřejn. činn.	1,0	1,0	1,3	1,1	1,0	1,3	1,1	1,0	1,4
69 Osobní a prov. sl.	1,3	1,0	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,0	1,5
72 Public., knihov. a inf.	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
75 Pedagog., učitel. a soc. p.	1,2	1,0	1,3	1,3	1,0	1,4	1,3	1,4	1,5
78 Obecně odborná př.	1,1		1,1	1,1	1,0	1,1	1,1		1,1
82 Umění a užité umění	2,1	1,4	2,2	2,5	1,5	2,5	2,5	1,3	2,5
Celkem	3,88	1,86	4,32	4,07	1,66	4,49	4,35	1,37	4,74

Poznámka: Počet O na Š = průměrný počet oborů na školu.

5.3. Realizované školobory z pohledu četnosti výskytu na školách

Realizovaná oborová soustava se v čase měnila a stále se vyvíjí. Střední školy spolu se svými zřizovateli se snaží vyhovět poptávce po odborném vzdělávání jak ze strany uchazečů, tak ze strany zaměstnavatelů a trhu práce. Z tohoto důvodu se mění i struktura a četnost výuky jednotlivých oborů vzdělání na středních školách. Následující kapitola porovnává, jak se mezi školními roky 1998/99 a 2008/99 změnil obory, jež byly realizovány na nejvíce středních školách v České republice – vyskytovaly se tedy v realizované vzdělávací nabídce mezi školobory nejpočetněji.

- **Obory středního vzdělání (bez výučního listu a bez maturitní zkoušky)**

Tohoto stupně vzdělání dosáhne absolvent oborů s kategoriemi C a J. Dříve sem patřila i kategorie D s oborem Praktická škola tříletá, který v současnosti již není realizován. V roce 2008/09 školy vyučovaly v 1. ročníku tohoto stupně vzdělání celkem 7 různých oborů. Ze 121 školoborů tvořil 70 % obor 78-62-C/002 Praktická škola dvouletá a 23 % pak obor 78-62-C/001 Praktická škola jednoletá. Kromě oboru 78-61-D/001 Praktická škola tříletá se po roce 2003 také přestal realizovat Integrovaný 1. ročník a obor Ošetřovatelka. Naopak v roce 2008 se ve dvou školách v jiné formě vzdělání vyučuje v 1. ročníku obor Pedagogika pro asistenty ve školství, který v minulosti neexistoval.

- **Obory středního vzdělání s výučním listem**

Ve školním roce 2008/09 se na 528 středních školách realizovalo v 1. ročníku 167 různých oborů středního vzdělání s výučním listem. Tyto střední školy vyučovaly v 1. ročníku oborů kategorie E a H 42 268 žáků ve 2254 školoborech v 17 různých skupinách oborů vzdělání. Přitom 51 % školoborů spadá do 3 skupin oborů vzdělání, a to 23 Strojírenství a strojírenská výroba (19 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (17 %) a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (15 %). Ve skupině 65 navíc v posledních 10 letech došlo (jako v jediné skupině) ke zvýšení počtu realizovaných školoborů.

Tabulka 30: Počet školoborů realizovaných v 1. ročníku podle kategorie vzdělání a skupiny oborů ve školních letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Skupina oborů	E+H			L0+M			L5		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008	1998	2003	2008
16 Ekologie a ochr. ŽP	0	0	0	16	22	29	1	0	0
21 Hornictví, hutn. a slév.	11	5	4	10	8	7	0	0	0
23 Strojírenství a str. výr.	494	431	432	152	170	199	107	87	74
26 Elektr., telekom. a VT	266	246	174	204	213	228	74	82	68
28 Tech. chemie a ch. sil.	53	38	22	29	25	18	8	7	4
29 Potravinářství a p. ch.	154	165	130	15	19	22	15	13	6
31 Text. výr. a oděvnictví	163	112	37	32	35	19	27	21	2
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	14	13	4	3	2	2	1	0	0
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	214	203	149	19	18	19	32	31	25
34 Polygrafie a další	36	31	27	5	16	22	0	6	2
36 Stavebnictví, g. a k.	435	405	349	82	75	79	34	36	27
37 Doprava a spoje	6	7	5	32	35	38	23	21	23
39 Spec. a interd. obory	0	0	0	4	12	56	0	1	1
41 Zemědělství a lesn.	226	220	207	82	80	77	10	13	8
43 Veterinářství a v. p.	0	0	0	4	5	6	0	0	0
53 Zdravotnictví	0	0	12	104	112	96	0	0	0
61 Filozofie, teologie	0	0	0	1	0	0	0	0	0
63 Ekonomika a adm.	56	33	0	276	260	286	84	50	23
64 Podnikání v ob.	0	0	0	196	121	117	571	382	359
65 Gastron., hotel. a tur.	357	383	376	75	93	143	73	65	59
66 Obchod	210	199	157	57	56	54	63	42	22
68 Právní a veřejn. činn.	0	0	0	53	64	81	9	12	13
69 Osobní a prov. sl.	141	125	138	2	37	47	7	16	12
72 Public., knihov. a inf.	0	0	0	1	6	10	0	0	0
75 Pedag., učitel. a soc. p.	0	0	0	58	85	107	2	1	1
78 Obecně odborná př.	0	0	0	14	94	216	0	0	0
82 Umění a užité umění	31	36	31	108	156	195	2	5	2
Celkem	2867	2652	2254	1634	1819	2173	1144	891	731

Také zastoupení jednotlivých oborů ve výuce škol však není rovnoměrné. V tabulce 31 je uvedeno 20 oborů, které byly v roce 2008 na školách vyučovány nejčastěji. Tyto obory vzdělání představovaly přibližně 60 % realizovaných školoborů v 1. ročníku středního vzdělání s výučním listem.

Nejčastějším školoborem v této kategorii vzdělání byl v roce 2008 obor 65-51-H/002 Kuchař – číšník pro pohostinství, který byl vyučován na 121 školách ve 125 školoborech (ve 4 případech šlo o obor vyučovaný v denní i v jiné než denní formě vzdělání). Ze skupiny oborů vzdělání 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus se mezi 20 nejčastějších oborů dostaly také obory 65-52-H/001 Kuchař, 65-52-E/001 Kuchařské práce a 65-53-H/001 Číšník – servírka. Tyto obory se navíc drží mezi nejčastěji vyučovanými obory dlouhodobě (minimálně od roku 1998).

Ze skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba, ve které bylo v roce 2008 realizováno v 1. ročníku 432 školoborů (z toho 4 v jiné než denní formě vzdělání), jsou ve školách nejčastěji zastoupeny obory 23-68-H/001 Automechanik, 23-51-H/001 Zámečnick, 23-56-H/001 Obráběč kovů a 23-55-H/002 Klempíř – strojírenská výroba. V této skupině oborů je zajímavé, že struktura vyučovaných oborů se mezi lety 1998 a 2008 zdánlivě výrazně změnila. Ve školním roce 1998/99 se mezi nejčastěji realizované obory vyskytovaly obory 23-68-H/003 Mechanik opravář – silniční motorová vozidla (dřívější název oboru Automechanik) a 23-51-H/003 Strojní mechanik – stroje a zařízení (předchůdce oboru Zámečnick).

Podobně obor 33-56-H/001 Truhlář, který představoval v roce 2008 čtvrtý nejčastější realizovaný školobor, byl v minulosti vyučován minimálně, ale nahrazovaly jej obory 33-56-H/002 Truhlář – výroba nábytku a 33-56-H/003 Truhlář – dřevěné konstrukce. Mezi další nejčastěji realizované školobory patří obory 36-67-H/001 Zedník, 29-54-H/002 Cukrář – výroba, 36-52-H/001 Instalatér a 69-51-H/001 Kadeřník (viz tabulka 31).

Tabulka 31: Dvacet oborů vzdělání s výučním listem, jež byly v roce 2008/09 v 1. ročníku vyučovány nejčastěji, jejich pořadí v seznamu oborů podle četnosti výskytu na středních školách a počet realizovaných školoborů ve školních letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Obor	Název oboru	Pořadí oboru podle počtu ŠO			Počet ŠO celkem		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
6551H002	Kuchař - číšník pro pohostinství	2.	2.	1.	101	119	125
2368H001	Automechanik	45.	1.	2.	17	119	102
2351H001	Zámečnick	25.	4.	3.	31	92	101
3356H001	Truhlář	74.	186.	4.	8	1	99
6552H001	Kuchař	5.	3.	5.	82	93	88
6552E001	Kuchařské práce	9.	10.	6.	67	77	77
3667H001	Zedník	6.	9.	7.	81	77	72
2356H001	Obráběč kovů	101.	20.	8.	5	50	70
2954H002	Cukrář - výroba	12.	11.	9.	58	70	69
3652H001	Instalatér	4.	7.	10.	84	80	69
6951H001	Kadeřník	14.	13.	11.	58	67	69
6553H001	Číšník - servírka	13.	12.	12.	58	68	61
4155H003	Opravář zemědělských strojů	11.	16.	13.	61	59	58
6651H004	Prodavač - smíšené zboží	3.	5.	14.	93	90	56
2651H003	Elektrikář - silnoproud	23.	6.	15.	35	84	51
3667E001	Zednické práce	19.	18.	16.	48	53	50
2355H002	Klempíř - strojírenská výroba	16.	17.	17.	55	53	46
6955E005	Práce ve zdravotnických a sociálních zařízeních - pečovatelské práce	87.	36.	18.	7	21	35
2657H001	Autoelektrikář	18.	19.	19.	49	52	34
3664H001	Tesař	28.	22.	20.	29	36	34

Tabulka 32: Doplnění oborů vzdělání s výučním listem, jež byly v roce 1998/99 v 1. ročníku vyučovány nejčastěji, jejich pořadí v seznamu oborů podle četnosti výskytu na středních školách a počet realizovaných školoborů ve školních letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Obor	Název oboru	Pořadí oboru podle počtu ŠO			Počet ŠO celkem		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
2368H003	Mechanik opravář - silniční motorová vozidla	1.	-	-	135	-	-
3158H003	Krejčí - dámské oděvy	7.	114.	-	78	3	-
3356H002	Truhlář - výroba nábytku	8.	8.	156.	75	79	1
3356H003	Truhlář - dřevěné konstrukce	10.	15.	157.	64	61	1
6351H002	Technickoadministrativní pracovník	15.	23.	-	56	33	-
2351H003	Strojní mechanik - stroje a zařízení	17.	-	135.	50	-	1
3667E503	Stavební výroba	20.	199.	45.	46	1	12

Řada rozšířených oborů se během let 1998 až 2008 přestala realizovat. Některé prošly inovací a zároveň byly přejmenovány. Jde např. o již zmíněný obor 23-68-H/003 Mechanik opravář – silniční motorová vozidla, který ve školním roce 1998/99 realizovalo 131 středních škol či 31-58-H/003 Krejčí – dámské oděvy. Některé však byly skutečně zrušeny, jako např. dříve velmi rozšířený obor 63-51-H/002 Technickoadministrativní pracovník.

- **Obory 4letého středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (bez gymnázií)**

Obory vzdělání kategorií L0 a M byly v 1. ročníku ve školním roce 2008/09 realizovány na 898 středních školách a navštěvovalo je 69 601 žáků. Výuka probíhala ve 2173 školoborech tvořených 254 různými obory. Nejvíce školoborů bylo v roce 2008 realizováno ve skupinách 63 Ekonomika a administrativa (13 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (10 %), 78 Obecně odborná příprava (10 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (9 %) a 82 Umění a užité umění (9 %). Ještě v roce 1998 však mezi skupinami s nejvíce školobory patřila i skupina 64 Podnikání v oboru, ale počet takových školoborů klesl o 40 %. Naopak skupina 78 Obecně odborná příprava měla v roce 1998 nízké zastoupení realizovaných školoborů (1 %), ale díky nově vzniklým oborům lyceí se začala na středních školách hodně vyučovat (viz tabulka 30).

Na špičce mezi nejrozšířenějšími obory vzdělání kategorií L0 a M na českých středních školách stojí dlouhodobě obor 63-41-M/004 Obchodní akademie, na který připadalo v roce 2008 173 školoborů realizovaných v 1. ročnících. S velkým rozdílem za ním se nachází obor 53-41-M/007 Zdravotnický asistent, který na středních zdravotnických školách nahradil dříve vyučovaný obor 53-41-M/001 Všeobecná sestra.

Dlouhodobě se mezi nejčastěji realizovanými obory na školách objevují také obory 65-42-M/004 Hotelnictví a turismus, 23-41-M/001 Strojírenství, 26-43-L/001 Mechanik elektronik, 68-43-M/001 Veřejnosprávní činnost a 66-41-L/008 Obchodník. Naopak velký rozmach v počtu realizovaných školoborů zaznamenaly již zmiňované obory lyceí, konkrétně 78-42-M/002 Ekonomické lyceum a 78-42-M/001 Technické lyceum.

Tabulka 33: Dvacet čtyřletých oborů vzdělání s maturitní zkouškou, jež byly v roce 2008/09 v 1. ročníku vyučovány nejčastěji, jejich pořadí v seznamu oborů podle četnosti výskytu na středních školách a počet realizovaných školoborů ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Obor	Název oboru	Pořadí oboru podle počtu ŠO			Počet ŠO celkem		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
6341M004	Obchodní akademie	1.	1.	1.	197	178	173
5341M007	Zdravotnický asistent	-	-	2.	-	-	73
6542M004	Hotelnictví a turismus	5.	5.	3.	50	58	71
7842M002	Ekonomické lyceum	101.	13.	4.	3	32	69
2341M001	Strojírenství	3.	3.	5.	65	68	68
7842M001	Technické lyceum	57.	9.	6.	7	43	64
2643L001	Mechanik elektronik	8.	4.	7.	39	63	61
6843M001	Veřejnosprávní činnost	7.	7.	8.	43	47	54
6641L008	Obchodník	4.	6.	9.	53	50	49
2345L001	Mechanik seřizovač	155.	10.	10.	1	38	43
6941L004	Kosmetička	-	12.	11.	-	35	43
4141M001	Agropodnikání	6.	8.	12.	48	45	41
2641M002	Elektrotechnika	10.	11.	13.	28	38	40
6341M040	Informatika v ekonomice	-	39.	14.	-	12	40
2647M003	Informační technologie - aplikace osobních počítačů	31.	28.	15.	11	14	36
7541M003	Sociální péče - pečovatelská činnost	99.	26.	16.	3	16	36
2647M002	Elektronické počítačové systémy	15.	14.	17.	20	28	33
2345M004	Silniční doprava	35.	16.	18.	10	27	32
3647M001	Stavebnictví	16.	15.	19.	20	28	32
3941L001	Autotronik	-	-	20.	-	-	31

Tabulka 34: Doplnění oborů vzdělání s maturitní zkouškou, jež byly v roce 1998/99 v 1. ročníku vyučovány nejčastěji, jejich pořadí v seznamu oborů podle četnosti výskytu na středních školách a počet realizovaných školoborů ve školních letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Obor	Název oboru	Pořadí oboru podle počtu ŠO			Počet ŠO celkem		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
5341M001	Všeobecná sestra	2.	2.	-	78	81	-
6442M009	Management strojírenství	9.	41.	52.	38	11	9
6341M006	Obchodně podnikatelská činnost	11.	17.	22.	25	26	27
3641M001	Pozemní stavitelství	12.	18.	30.	24	24	22
6442M003	Strojírenská technická administrativa	13.	31.	44.	22	14	12
2643M004	Slaboproudá elektrotechnika	14.	20.	32.	21	22	18
6442M037	Management obchodu a služeb	17.	34.	40.	20	13	13
2642L001	Mechanik silnoproudých zařízení	18.	33.	46.	19	13	11
3143M001	Oděvnictví	19.	21.	47.	19	20	11
2345L002	Mechanik seřizovač - obráběcí stroje a linky	20.	-	-	18	-	-

Poznámka: do tabulky nebyly zařazeny obory kategorie K – gymnázium.

Nejvíce realizovaných školoborů ztratila skupina 64 Podnikání v oboru, což dokazuje i tabulka 34. Ve školním roce 1998/99 se mezi 20 nejčastěji vyučovanými obory vyskytovaly 3 obory z této skupiny, a to 64-42-M/009 Management strojírenství, 64-42-M/003 Strojírenská technická administrativa a 64-42-M/037 Management obchodu a služeb. Tyto obory však v roce 2008 byly vyučovány jen jako 34 školoborů.

• Obory nástavbového studia

Nástavbové obory jsou určeny pro absolventy 3letých oborů středoškolského vzdělání s výučním listem, kteří tak mohou dosáhnout vyššího stupně vzdělání. Z předchozích kapitol vyplynulo, že v této kategorii byla více než polovina žáků 1. ročníků v roce 2008 vyučována v jiné než denní formě vzdělání a že mezi lety 1998 a 2008 došlo k velké redukci počtu realizovaných oborů vzdělání (z 85 na 39 oborů). Ve školním roce 2008/09 tak celkem 23 187 žáků nastoupilo do 1. ročníku v 731 školoborech na 410 středních školách.

U nástavbového studia je celkem 50 % školoborů realizováno jako obory ze skupiny 64 Podnikání v oboru. Ještě v roce 1998 se v této skupině vyučovalo 20 různých oborů, dnes se však jedná jen o obor jediný, a to 64-41-L/524 Podnikání. Tento obor je specifický tím, že jej mohou studovat absolventi 3letých oborů vzdělání s výučním listem bez rozlišení jejich zaměření. Jako příklad zaniklých oborů této skupiny lze jmenovat obory 64-41-L/521 Podnikání v oboru obchodu a služeb, 64-41-L/504 Podnikání v oborech strojírenství, 64-41-L/509 Podnikání v oborech textilu a oděvnictví atd.

Tabulka 35: Deset nástavbových oborů vzdělání, jež byly v roce 2008/09 v 1. ročníku vyučovány nejčastěji, jejich pořadí v seznamu oborů podle četnosti výskytu na středních školách a počet realizovaných školoborů ve školních letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Obor	Název oboru	Pořadí oboru podle počtu ŠO			Počet ŠO celkem		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
6441L524	Podnikání	-	-	1.	-	-	359
2343L506	Provozní technika	3.	3.	2.	81	74	74
6541L504	Společné stravování	4.	4.	3.	65	59	59
2641L501	Elektrotechnika	13.	6.	4.	27	45	40
3644L502	Stavební provoz	11.	9.	5.	32	35	26
3342L502	Dřevařská a nábytkářská výroba	39.	26.	6.	4	5	25
3741L503	Dopravní provoz	48.	15.	7.	3	15	21
2641L506	Provozní elektrotechnika	16.	12.	8.	19	20	17
6641L501	Provoz obchodu	9.	8.	9.	48	37	16
6941L502	Vlasová kosmetika	30.	17.	10.	7	11	12

Četněji zastoupenou skupinou oborů mezi nástavbovými školobory jsou také skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba (s oborem 23-43-L/506 Provozní technika) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (s oborem 65-41-L/504 Společné stravování).

Tabulka 36: Doplnění nástavbových oborů vzdělání, jež byly v roce 1998/99 v 1. ročníku vyučovány nejčastěji, jejich pořadí v seznamu oborů podle četnosti výskytu na středních školách a počet realizovaných školoborů ve školních letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Obor	Název oboru	Pořadí oboru podle počtu ŠO			Počet ŠO celkem		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
6441L521	Podnikání v oborech obchodu a služeb	1.	1.	-	168	153	-
6441L504	Podnikání v oborech strojírenství	2.	-	-	88	-	-
6441L509	Podnikání v oborech textilu a oděvnictví	5.	-	-	57	-	-
6342L502	Technickohospodářské a správní činnosti	6.	10.	27.	55	23	2
6441L518	Podnikání v oborech zemědělství a lesního hospodářství	7.	7.	-	53	37	-

5.4. Realizované obory z pohledu průměrného počtu žáků na školobor

Počty realizovaných školoborů vypovídají hlavně o nabídce středoškolského vzdělání ze strany středních škol a jejich zřizovatelů a jen zčásti o poptávce po tomto vzdělání. Zájem uchazečů pak dokresluje zaplněnost těchto školoborů – kolik žáků do jednotlivých oborů nastoupí. Tato čísla jsou samozřejmě ovlivněna stanovenou kapacitou daných školoborů i omezením počtu žáků ve třídách. Přesto může vývoj ukazatele průměrného počtu žáků na školobor doplnit informace o oblíbenosti či žádanosti některých oborů, zvláště v době, kdy klesá počet uchazečů vlivem demografických změn.

- **Obory středního vzdělání (bez výučního listu a bez maturitní zkoušky)**

V tomto stupni vzdělání se ve školním roce 1998/99 vzdělávalo v 1. ročníku 3391 žáků, z toho 804 žáků v oboru 00-97-J/001 Integrovaný 1. ročník a 1 593 žáků v oboru 78-61-D/001 Praktická škola tříletá, které již dnes neexistují. V roce 2008 se jednalo o 1046 žáků v 7 oborech, ale převážná část z nich navštěvovala praktické školy. V případě oboru 78-62-C/002 Praktická škola dvouletá se počet žáků na školobor pohybuje okolo 8 žáků, u oboru 78-62-C/001 Praktická škola jednoletá tento počet mezi roky 1998 a 2008 klesl z 11 na přibližně 7 žáků.

- **Obory středního vzdělání s výučním listem**

Také u oborů středního vzdělání s výučním listem se dá sledovat jejich obsazenost žáky v 1. ročníku vzdělání. Pro přehlednost však byly obory rozděleny podle počtu vyučovaných školoborů na dvě skupiny. První skupinu tvoří obory, které jsou realizovány alespoň v 5 školoborech, druhou skupinu pak obory, jež se na středních školách vyskytují ojedinele. Právě tyto na školách málo rozšířené obory mají zpravidla vyšší průměrný počet žáků na školobor.

V případě oborů hojně realizovaných na středních školách se na předních místech mezi obory s největším průměrným počtem žáků na školobor vyskytují s hodnotami převyšujícími 26 žáků na školobor obory 69-51-H/001 Kadeřník (38,3 žáků na školobor), 23-68-H/001 Automechanik (34 žáků), 65-51-H/002 Kuchař – číšník pro pohostinství (32 žáků), 65-51-H/001 Kuchař (30) a 65-53-H/001 Číšník – servírka (27 žáků). Ve všech případech jde o obory, které jsou vyučovány ve více než 60 školoborech (Automechanik a Kuchař – číšník pro pohostinství dokonce ve více než 100 školoborech). Jedná se tedy o obory středního vzdělání s výučním listem, které jsou velmi rozšířené ve výuce středních škol, ale zároveň také nejvíce obsazené žáky. Podobná interpretace přísluší také oborům 41-55-H/003 Opravář zemědělských strojů a 33-56-H/001 Truhlář.

Tabulka 37: Dvacet oborů středního vzdělání s výučním listem, které měly ve školním roce 2008/09 v 1. ročníku největší průměrný počet žáků na školobor a u kterých počet realizovaných školoborů byl vyšší než 4

Obor	Název oboru	Počet žáků na školobor			Celkový počet ŠO		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
6951H001	Kadeřník	39,3	39,0	38,3	58	67	69
2368H001	Automechanik	71,2	33,2	34,1	17	119	102
6551H002	Kuchař - číšník pro pohostinství	37,1	38,8	31,8	101	119	125
6552H001	Kuchař	37,7	35,1	30,4	82	93	88
6553H001	Číšník - servírka	22,9	26,9	26,9	58	68	61
3456H001	Fotograf	27,3	21,0	25,8	8	8	9
4155H003	Opravař zemědělských strojů	23,7	24,5	25,6	61	59	58
2366H001	Mechanik opravář	-	18,8	23,1	-	15	16
2653H001	Mechanik elektronických zařízení	16,6	25,1	21,8	36	28	19
3356H001	Truhlář	19,9	12,0	20,5	8	1	99
6651E501	Obchodní provoz	23,5	-	20,2	6	-	5
6651H017	Prodavač - průmyslové zboží	19,6	20,1	20,2	14	12	5
5341H002	Ošetřovatel	-	-	19,9	-	-	12
2356H001	Obráběč kovů	5,8	13,8	19,9	5	50	70
2954H002	Cukrář - výroba	22,4	23,6	19,8	58	70	69
6652H001	Aranžér	22,2	22,4	19,3	22	24	33
6653H003	Operátor skladování	-	15,3	19,0	-	4	9
2355H002	Klempíř - strojírenská výroba	17,0	18,3	18,7	55	53	46
2651H001	Elektrikář	24,0	23,4	18,6	10	7	21
6651H004	Prodavač - smíšené zboží	24,7	25,7	18,0	93	90	56

Naopak některé obory jsou méně zastoupeny v nabídce vzdělání středních škol, ale v průměru na školobor je v nich vykazován vyšší počet žáků (tab. 38). Většinou se jedná o obory úzce profilových profesí, jde například o obory 23-65-H/009 Strojník – lodní doprava, 41-53-H/008 Jezdec a ošetřovatel dostihových koní, 41-53-H/002 Rybář, 41-51-H/013 Včelař, nebo 34-56-H/001 Fotograf.

Relativně nejvíce žáků na školobor však vyšlo za školní rok 2008/09 v 1. ročníku u oborů 23-56-H/507 Obrábění kovů (67 žáků) a 65-51-H/501 Provoz společného stravování (59 žáků) – tedy u 2letých oborů středního vzdělání s výučním listem, které byly realizovány pouze jako 1-2 školobory.

Tabulka 38: Deset oborů středního vzdělání s výučním listem, které měly ve školním roce 2008/09 v 1. ročníku největší průměrný počet žáků na školobor a u kterých počet realizovaných školoborů byl nižší než 5

Obor	Název oboru	Počet žáků na školobor			Celkový počet ŠO		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
2356H507	Obrábění kovů	82,0	-	67,0	1	-	1
6551H501	Provoz společného stravování	9,5	-	59,0	2	-	2
2365H009	Strojník - lodní doprava	23,0	56,0	47,0	1	1	1
4153H008	Jezdec a ošetřovatel dostihových koní	31,0	41,0	33,0	1	1	2
6551H004	Kuchař - číšník - příprava jídel	28,8	38,5	30,0	11	2	1
4153H002	Rybář	48,0	70,0	29,5	1	1	2
4151H013	Včelař	-	30,0	28,0	-	1	1
3751H001	Manipulant poštovního provozu a přeprava	26,0	25,7	24,0	4	3	3
4153H010	Chovatel koní a jezdec	41,0	35,5	24,0	1	2	4
2362H001	Optik	-	28,0	23,5	-	3	2

• **Obory 4letého středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (bez gymnázií)**

Ve školním roce 1998/99 připadalo v průměru na jeden školobor realizovaný v 1. ročníku střední školy 29,7 žáků v oborech kategorie L0 (střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem) a 40,1 žáků v oborech kategorie M. Tyto hodnoty postupně klesaly až na počet 24,4 (L0), respektive na 33,9 žáků na školobor z kategorie M ve školním roce 2008/09. Při pohledu na jednotlivé obory však existuje ještě větší rozmanitost ve struktuře oborů podle průměrného počtu žáků.

Nejvyšší průměrný počet žáků na školobor vykazují obory realizované jen v jedné škole v celé České republice. V roce 2008 dosahovala maximální hodnota 149 žáků v oboru 39-41-M/004 Elektrotechnika a strojírenství. Jiné takové obory jsou uvedeny v tabulce 40.

Mezi další obory, které mají v průměru více žáků v 1. ročníku, ale nejsou vyučovány v mnoha školách, lze podle dat z roku 2008 zařadit také obory 68-42-M/002 Veřejnoprávní ochrana a 43-41-M/001 Veterinární prevence s více než 60 žáky na školobor (tab. 39).

Ze skupiny oborů čteněji realizovaných na středních školách je možné oddělit školobory, jež v posledních 10 letech v průměru žáky ztrácely – jsou to 36-47-M/001 Stavebnictví, 63-41-M/004 Obchodní akademie, 26-43-M/004 Slaboproudá elektrotechnika atd. Druhou skupinu tvoří obory, u kterých průměrný počet žáků na školobor mezi lety 1998 a 2008 neklesal a počet realizovaných školoborů se dokonce výrazně zvýšil. Tato charakteristika odpovídá oborům 65-42-M/004 Hotelnictví a turismus (v tomto případě počet školoborů vzrostl o 42 %) a 26-47-M/003 Informační technologie – aplikace osobních počítačů.

Tabulka 39: Dvacet oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou, které měly ve školním roce 2008/09 v 1. ročníku největší průměrný počet žáků na školobor a u kterých počet realizovaných školoborů byl vyšší než 4

Obor	Název oboru	Počet žáků na školobor			Celkový počet ŠO		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
6842M002	Veřejnoprávní ochrana	54,0	51,8	65,7	2	4	7
3647M001	Stavebnictví	86,7	75,4	63,5	20	28	32
4341M001	Veterinární prevence	51,7	59,6	55,7	3	5	6
6542M004	Hotelnictví a turismus	50,5	53,0	52,1	50	58	71
2647M003	Informační technologie - aplikace osobních počítačů	47,2	57,9	51,9	11	14	36
6341M004	Obchodní akademie	56,2	55,0	46,1	197	178	173
2844M001	Aplikovaná chemie	45,0	56,0	45,4	11	6	5
5341M007	Zdravotnický asistent	-	-	44,8	-	-	73
2643M004	Slaboproudá elektrotechnika	58,3	52,1	44,2	21	22	18
2341M001	Strojírenství	48,2	49,3	42,8	65	68	68
2641M002	Elektrotechnika	53,1	48,1	41,7	28	38	40
3741M006	Provoz a ekonomika dopravy	-	43,2	40,9	-	19	22
4145M001	Mechanizace a služby	54,3	59,6	40,6	4	5	8
6842M001	Ochrana osob a majetku	49,8	60,8	39,8	4	4	5
4146M001	Lesnictví	42,7	45,3	39,7	7	7	7
7541M012	Výchovná a humanitární činnost - sociálně výchovná činnost	-	31,0	38,9	-	1	9
3641M001	Pozemní stavitelství	38,2	43,2	37,5	24	24	22
3742M001	Poštovní a peněžní služby	56,6	48,8	37,3	5	10	10
2647M002	Elektronické počítačové systémy	56,9	42,6	36,4	20	28	33
4144M001	Zahradnictví	36,3	41,5	36,1	11	14	12

Tabulka 40: Deset oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou, které měly ve školním roce 2008/09 v 1. ročníku největší průměrný počet žáků na školobor a u kterých počet realizovaných školoborů byl nižší než 5

Obor	Název oboru	Počet žáků na školobor			Celkový počet ŠO		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
3941M004	Elektrotechnika a strojírenství	156,0	141,0	149,0	1	1	1
6841M003	Právní činnost	49,0	65,0	95,0	1	1	1
6442M012	Management aplikace osobních počítačů	21,0	83,0	91,0	1	1	1
6341M011	Podnikání a management	33,0	64,0	90,0	1	1	1
6842M003	Bezpečnostně právní činnost	-	60,0	90,0	-	2	1
6843M002	Diplomatické služby a Public Relations	20,0	80,0	89,0	1	1	1
6843M005	Provoz diplomatických služeb	-	64,0	89,0	-	1	1
6542M006	Management turistických služeb	49,0	90,0	86,0	1	1	1
2646M002	Obrazová a zvuková technika - technologickoorganizační zaměření	65,0	32,0	64,0	1	1	1
7541M005	Sociální péče - sociální činnost pro etnické skupiny	41,0	30,7	61,7	1	3	3

• Obory nástavbového studia

V případě nástavbového vzdělání se ve školním roce 2008/09 průměrně v 1. ročníku vzdělávalo 31,7 žáků na školobor. Z čteně zastoupených oborů na středních školách tuto hodnotu převyšuje obor 64-41-L/524 Podnikání (37,3 žáků na školobor) a 66-41-L/501 Provoz obchodu.

Zvýšený zájem ze strany uchazečů o nástavbové studium lze nalézt také v oborech 68-42-L/503 Veřejnoprávní ochrana, 63-41-L/512 Podnikatelská administrativa, 68-42-L/501 Veřejně pořádková činnost a 63-41-L/511 Podnikatelství malých firem. Tyto obory však nebyly v roce 2008 realizovány ve více než 7 školoborech.

Za zmínku stojí také obory 37-41-L/503 Dopravní provoz a 23-43-L/506 Provozní technika, v nichž se v 21 školoborech, respektive v 74 školoborech vzdělávalo v 1. ročníku v roce 2008 průměrně 27 žáků na školobor.

Tabulka 41: Deset nástavbových oborů, které měly ve školním roce 2008/09 v 1. ročníku největší průměrný počet žáků na školobor a u kterých počet realizovaných školoborů byl vyšší než 4

Obor	Název oboru	Počet žáků na školobor			Celkový počet ŠO		
		1998	2003	2008	1998	2003	2008
6842L503	Veřejnoprávní ochrana	88,3	85,4	72,7	4	5	7
6341L512	Podnikatelská administrativa	68,8	90,5	60,0	6	6	5
6641L501	Provoz obchodu	32,4	37,9	45,9	48	37	16
6842L501	Veřejně pořádková činnost	65,8	59,6	38,7	4	5	6
6441L524	Podnikání	-	-	37,3	-	-	359
6341L511	Podnikatelství malých firem	23,0	35,2	33,2	4	6	6
3741L503	Dopravní provoz	33,0	29,5	27,4	3	15	21
2343L506	Provozní technika	26,8	26,0	27,0	81	74	74
6541L504	Společné stravování	25,3	26,0	23,3	65	59	59
2641L501	Elektrotechnika	22,7	24,5	23,3	27	45	40

6. Realizace první etapy kurikulární reformy ve středním odborném vzdělávání

V současné době probíhá ve středním školství kurikulární reforma. Tento proces je spjat s řadou změn – z pohledu sledování realizované vzdělávací nabídky se jedná o změny týkající se soustavy oborů vzdělání. Pro každý obor vzdělání vznikl samostatný rámcový vzdělávací program, podle kterého si pak jednotlivé školy zpracují vlastní školní vzdělávací programy. Tyto dokumenty doplňují rámcový vzdělávací program o regionální prvek, který dává možnost promítnout jak místní specifika trhu práce a požadavků zaměstnavatelů, tak provozní a technické podmínky školy.

V rámci přípravy kurikulární reformy vznikla i nová, významně zredukovaná, soustava oborů vzdělání. Nové obory jsou širěji koncipovány, dávají tak škole větší možnosti při vytváření školních vzdělávacích programů a absolventům umožňují širší uplatnitelnost na trhu práce.

Kurikulární reforma je rozdělena do několika fází. Rámcové vzdělávací programy (RVP) pro střední odborné školství byly schváleny s odstupem jednoho roku v období let 2007 – 2010. Obory schválené nejpozději (tedy v roce 2010) musí střední školy začít vyučovat nejpozději 1.9.2012. Novou soustavu oborů tvoří pouze 277 oborů vzdělání. Největší zastoupení mezi nimi mají tradičně obory středního vzdělání s výučním listem kategorie H (83) a obory středního vzdělání s maturitní zkouškou kategorie M (81).

Ve školním roce 2009/10 odstartovala povinná realizace oborů z 1. etapy kurikulární reformy. Týkalo se to 62 nových oborů vzdělání, ze kterých však dva obory nebyly na žádné střední škole v roce 2009 v 1. ročníku realizovány. Jednalo se o obory 33-54-H/01 Mechanik hudebních nástrojů a 33-43-M/01 Výroba hudebních nástrojů. Na druhou stranu školy mají také možnost začít učit podle vlastních školních vzdělávacích programů i dříve, než k datu povinného přechodu. Ve školním roce 2009/10 bylo dohromady realizováno 127 různých oborů podle rámcových vzdělávacích programů.

Tabulka 42: Počty RVP podle kategorie vzdělání a etapy schvalování RVP

Kategorie	Datum povinné realizace výuky podle RVP				
	1.9.2009	1.9.2010	1.9.2011	1.9.2012	Celkem
C	-	-	-	2	2
E	-	11	19	6	36
H	30	41	10	2	83
J	-	-	5	-	5
L0	4	9	14	2	29
L5	-	-	3	30	33
M	28	21	31	1	81
Konzervatoře	-	-	-	8	8
celkem	62	82	82	51	277

Poznámka: Bez oborů K – gymnázium. Z 36 RVP kategorie E je 11 oborů 2letých.

Tabulka 43: Počty RVP realizované v 1. ročníku ve školním roce 2009/10 podle kategorie vzdělání a etapy schvalování RVP

Kategorie	1. etapa	2. etapa	3. etapa	Celkem
E	-	8	-	8
H	29	23	2	54
J	-	-	1	1
L0	4	7	3	14
L5	-	-	1	1
M	27	16	6	49
Celkem	60	54	13	127

Stejně jako u staré soustavy oborů se nejpočetnější skupinou oborů stane skupina oborů vzdělání 82 Umění a užité umění, která se 46 obory představuje 17 % z celkového počtu. Velký počet oborů zůstane také ve skupinách 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie, 41 Zemědělství a lesnictví a 23 Strojírenství a strojírenská výroba (viz tabulka 44).

Tabulka 44: Počty RVP podle skupiny oborů vzdělání a etapy schvalování RVP

Skupina	Datum povinné realizace výuky podle RVP (1.9.)				
	1.9.2009	1.9.2010	1.9.2011	1.9.2012	Celkem
16 Ekologie a ochr. ŽP		1	1		2
18 Informatické obory		1			1
21 Hornictví, hutn. a slév.		3	5	2	10
23 Strojírenství a str. výr.	6	6	5	8	25
26 Elektr., telekom. a VT	6	2		4	12
28 Tech. chemie a ch. sil.	2	4	7	2	15
29 Potravinářství a p. ch.	4	4		1	9
31 Text. výr. a oděvnictví	2	5	2	1	10
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	1		3		4
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	5	1	1	4	11
34 Polygrafie a další		6	4	2	12
36 Stavebnictví, g. a k.	5	9	11	4	29
37 Doprava a spoje	1	3		1	5
39 Spec. a interd. obory	1	1	2	1	5
41 Zemědělství a lesn.	8	8	8	4	28
43 Veterinářství a v. p.	1				1
53 Zdravotnictví		3	4	1	8
63 Ekonomika a adm.	2		1		3
64 Podnikání v ob.			1		1
65 Gastron., hotel. a tur.	4	2		1	7
66 Obchod	3	2	1	2	8
68 Právní a veřejn. činn.	1	1		1	3
69 Osobní a prov. sl.	2	3	1	1	7
72 Public., knihov. a inf.		1			1
75 Pedag., učitel. a soc. p.			6		6
78 Obecně odborná př.	2		3	3	8
82 Umění a užité umění	6	16	16	8	46
Celkem	62	82	82	51	277

Poznámka: Bez oborů K – gymnázium.

Ke školnímu roku 2009/10 je možné ještě dodat, že počet středních škol, které učí v 1. ročníku alespoň jeden „negymnaziální“ obor, od předcházejícího roku nepatrně klesl. Počet žáků evidovaných v 1. ročníku se během jednoho roku snížil o 2,6 % (o 3 563 žáků). Rámcové vzdělávací programy se v roce 2009/10 realizovaly na 848 středních školách (mimo školy učící pouze obory kategorie K) a vzdělávalo se na nich 78 835 žáků (tj. 59 % ze všech žáků v 1. ročníku).

Nejvíce žáků v oborech vyučovaných podle RVP bylo vzděláváno v oborech 65-51-H/01 Kuchař – číšník (8 072), 63-41-M/02 Obchodní akademie (7 211) a 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání (5 197).

Tabulka 45: Počet středních škol realizujících 1. ročník

	2008	2009	RVP 2009
Počet středních škol	1 122	1 115	848
Počet žáků v 1. ročníku	136 749	133 186	78 835

Poznámka: RVP 2009 označuje školy, které realizovaly v roce 2009 alespoň jeden obor nové soustavy oborů, uvedený počet žáků jsou ti, kteří jsou již vyučováni podle školních vzdělávacích programů.

7. Závěr

Oblast středního vzdělávání dlouhodobě provázejí reformy a změny, jejichž cílem je mimo jiné i dosažení optimální struktury realizované vzdělávací nabídky. Stát má totiž zájem účelně využívat kapacity středních škol a to s ohledem na potřeby trhu práce. Některé změny tak probíhají direktivně z rozhodnutí řídicích orgánů, jiné přirozeně přizpůsobováním se požadavkům trhu práce a zájmům uchazečů o středoškolské vzdělání.

Zřetelným odrazem zmíněných změn se v uplynulém desetiletí stala redukce sítě veřejných středních škol v České republice o téměř pětinu. Některé střední školy zanikly, některé byly sloučeny dohromady, nebo splynuly s jinými školami. Podstatně více se však tyto zásahy týkaly středních škol vyučujících obory vzdělání s výučním listem, než středních škol vyučujících čtyřleté obory s maturitní zkouškou. Iniciátory těchto změn byli zřizovatelé středních škol, kteří tak reagovali převážně na snižující se počty žáků v ročnících.

Síť středních škol se mezi lety 1998 a 2008 zmenšila ve všech krajích, ne však ve stejném rozsahu. Největší změny se projevíly v krajích Libereckém a Vysočina, naopak nejméně středních škol ubylo v krajích Praha, Moravskoslezském a Středočeském. S redukcí počtu středních škol však souběžně docházelo k tomu, že se zvětšovala průměrná velikost středních škol a rozšiřovala se jejich realizovaná vzdělávací nabídka.

Další změny se projevíly také v realizované soustavě oborů vzdělání. Období mezi lety 1998 a 2008 představuje dobu, kdy docházelo k postupné redukci počtu vyučovaných oborů vzdělání – v případě denní formy vzdělání se jedná o přibližně čtvrtinový pokles. Tento trend je patrný ve všech kategoriích a téměř ve všech skupinách oborů vzdělání. Nejvíce se počet vyučovaných oborů vzdělání snížil u nástavbového studia a u oborů středního vzdělání s výučním listem. V případě rozdělení oborů podle skupin oborů vzdělání byl vývoj počtu oborů velmi nerovnoměrný. V současnosti probíhá na středních školách kurikulární reforma, během které se počet oborů středního vzdělání dále zredukuje, čímž dojde k pokračování dlouhodobého trendu snižování počtu skutečně vyučovaných oborů vzdělání.

Nedílnou součástí sledování změn realizované nabídky vzdělávání je také vývoj počtu realizovaných školoborů a jejich charakteristik, neboť představují skutečný objem středoškolského vzdělávání. Souhrnně se počet realizovaných školoborů (v 1. ročníku denní formy vzdělávání mimo obory gymnázium) zmenšil mezi lety 1998 a 2008 o přibližně 7 %. Tento údaj však skrývá velké rozdíly mezi školobory poskytující střední vzdělání s výučním listem kategorie H, kterých je oproti roku 1998 méně o 21 %, a školobory 4letého odborného vzdělávání s maturitní zkouškou kategorie M, jejichž počet vzrostl dokonce o 31 %.

Průměrný počet žáků (v 1. ročníku v denní formě středoškolského odborného vzdělávání) na realizovaný školobor klesl mezi lety 1998 a 2008 z 25,5 na 25,0 žáků (mezitím však v roce 2003 dosáhl úrovně 26,4 žáků). Změny nastaly zejména u maturitních oborů, kde počet žáků v denní formě vzdělání na realizovaný školobor klesl během období 1998 až 2008 u kategorie M z hodnoty 41,6 na 34,5 žáků a u kategorie L0 z 29,9 na 24,4 žáků. Stalo se tak i přes zvyšující se počet žáků v těchto kategoriích.

Charakter změn realizované vzdělávací nabídky středních škol dokresluje také ukazatel průměrného počtu oborů na školu. Svým vrůstem během sledovaného období totiž potvrdil, že se spolu s redukcí počtu středních škol zároveň rozšiřovala jejich nabídka oborů vzdělání. Výrazněji se zvýšil průměrný počet oborů na školu (v denní formě vzdělávání) hlavně v případě čtyřletých oborů s maturitní zkouškou, naopak spektrum oborů denního nástavbového studia se v průměru na středních školách zmenšilo.

Budoucí vývoj realizované vzdělávací nabídky bude opět velmi determinován dalším propadem počtu dětí v ročnících a s tím souvisejícími zásahy zřizovatelů především krajů do sítě středních škol a jejich volných kapacit. Velká změna, která částečně už nastala, se projeví také po úplném přechodu na výuku podle rámcových a školních vzdělávacích programů.

PŘÍLOHY

Tabulka 46: Počet žáků v 1. ročníku v dané kategorii vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez kategorie K - gymnázia)

Počet žáků	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání			Forma vzdělání			Forma vzdělání		
Kategorie	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem
C	640		640	589		589	903		903
D	1593		1593	303		303			
E	8558	42	8600	7756		7756	5852	3	5855
H	45766	382	46148	45314	529	45843	35932	481	36413
J	1082	76	1158	750	12	762	76	67	143
L0	8046	2	8048	8816	49	8865	10473	75	10548
L5	14681	10296	24977	12114	11274	23388	11180	12007	23187
M	51601	3026	54627	55136	2970	58106	56308	2745	59053
Nk	555	28	583	463	28	491	530	43	573
Nk8	94		94	103		103	74		74
Celkem	132616	13852	146468	131344	14862	146206	121328	15421	136749

Tabulka 47: Počet škol vyučujících žáky v 1. ročníku v dané kategorii vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 (bez kategorie K)

Počet škol	1998			2003			2008		
	Forma vzdělání			Forma vzdělání			Forma vzdělání		
Kategorie	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem	Denní	Jiné	Celkem
C	69		69	72		72	102		102
D	67		67	30		30			
E	237	1	237	185		185	168	1	168
H	582	32	584	527	31	531	472	20	476
J	26	4	28	23	1	23	8	2	10
L0	187	2	188	225	2	225	251	3	251
L5	416	227	498	352	231	437	322	257	410
M	768	105	776	782	98	787	808	98	812
Nk	13	3	13	12	3	12	14	4	14
Nk8	5		5	5		5	5		5
Celkem SŠ	1342	347	1354	1221	337	1231	1115	345	1122

Poznámka: Některé střední školy realizují obory ve více kategoriích vzdělání a ve více formách vzdělání, proto údaje v řádku a sloupci „Celkem SŠ“ nejsou součtem údajů uvnitř tabulky.

Tabulka 48: Přehled počtu škol realizujících 1. ročník z pohledu výuky oboru z kategorie K ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09

Počet SŠ	1998		2003		2008	
	Denní FV	Celkem	Denní FV	Celkem	Denní FV	Celkem
Celkem	1668	1681	1540	1550	1434	1441
SŠ vyučující obory kat. K	346	347	348	348	369	371
SŠ vyučující pouze obory kat. K	326	327	319	319	319	319
SŠ vyučující obory kat. K + jiné	20	20	29	29	50	52
SŠ vyučující obory jiné než kat. K	1342	1354	1221	1231	1115	1122

Poznámka: Denní FV = denní forma vzdělání.

Tabulka 49: Průměrný počet žáků na realizovaný školobor v dané kategorii vzdělání a v kraji

1998					2003					2008							
Žáků na ŠO		Stud. forma			Celkem	Žáků na ŠO		Stud. forma			Celkem	Žáků na ŠO		Stud. forma			Celkem
Kraj	Kateg.	Denní	Jiné	Kraj		Kateg.	Denní	Jiné	Kraj	Kateg.		Denní	Jiné				
Hlavní město Praha	C	6,5		6,5	Hlavní město Praha	C	9,1		9,1	Hlavní město Praha	C	11,4		11,4			
	E	14,9	21,0	15,1		E	13,9		13,9		E	12,6		12,6			
	H	23,3	20,0	23,3		H	26,0	23,0	25,9		H	24,3	32,2	24,7			
	L0	33,5		33,5		L0	29,3		29,3		L0	28,2		28,2			
	L5	29,4	45,5	35,0		L5	32,1	53,0	40,4		L5	27,4	44,7	34,7			
M	46,4	43,9	46,1	M	48,6	46,4	48,4	M	42,0	32,5	41,2						
Celkem kraj		30,4	42,2	31,7	Celkem kraj		32,7	48,5	34,3	Celkem kraj		30,3	39,7	31,4			
Jihočeský kraj	C	5,8		5,8	Jihočeský kraj	C	9,5		9,5	Jihočeský kraj	C	6,6		6,6			
	E	11,8		11,8		E	10,9		10,9		E	10,1		10,1			
	H	18,3	3,0	17,9		H	20,3	4,8	19,8		H	19,9	6,0	19,6			
	L0	33,0		33,0		L0	22,3		22,3		L0	24,9	29,0	25,0			
	L5	18,4	18,2	18,3		L5	20,7	29,0	24,3		L5	29,0	37,3	32,9			
M	41,8	10,0	39,3	M	39,4	37,7	39,4	M	33,1	29,2	32,9						
Celkem kraj		23,0	15,5	22,1	Celkem kraj		24,8	26,2	25,0	Celkem kraj		24,2	32,9	25,0			
Jihomoravský kraj	C	11,1		11,1	Jihomoravský kraj	C	8,9		8,9	Jihomoravský kraj	C	8,5		8,5			
	E	13,5		13,5		E	11,6		11,6		E	10,8		10,8			
	H	24,3	3,5	24,1		H	25,1	4,6	24,3		H	24,7	29,0	24,7			
	L0	33,6		33,6		L0	30,2		30,2		L0	29,3		29,3			
	L5	20,7	35,1	25,1		L5	22,9	27,4	24,8		L5	27,8	30,7	29,1			
M	40,1	25,4	38,9	M	37,9	23,8	37,0	M	34,6	17,4	33,6						
Celkem kraj		26,7	31,7	27,1	Celkem kraj		27,2	24,1	26,9	Celkem kraj		27,0	27,2	27,0			
Karlovarský kraj	C	24,0		24,0	Karlovarský kraj	C	8,0		8,0	Karlovarský kraj	C	7,0		7,0			
	E	16,1		16,1		E	14,5		14,5		E	14,4	3,0	13,9			
	H	21,3	20,0	21,3		H	24,2	17,5	23,8		H	23,9	12,0	23,2			
	L0	25,5		25,5		L0	23,9		23,9		L0	26,3		26,3			
	L5	17,1	23,9	19,0		L5	22,5	25,5	24,4		L5	28,6	36,7	33,3			
M	39,1	13,0	35,3	M	37,1	9,1	33,2	M	31,0	24,0	30,4						
Celkem kraj		24,7	18,9	24,2	Celkem kraj		25,7	20,9	24,9	Celkem kraj		25,3	28,2	25,6			
Královéhradecký kraj	C	11,0		11,0	Královéhradecký kraj	C	8,5		8,5	Královéhradecký kraj	C	7,0		7,0			
	E	12,4		12,4		E	14,6		14,6		E	12,4		12,4			
	H	19,2	2,0	18,4		H	20,6	2,1	19,1		H	17,7	3,3	17,2			
	L0	27,8	1,0	26,3		L0	24,4		24,4		L0	21,3		21,3			
	L5	20,6	14,4	17,7		L5	20,6	27,8	24,3		L5	25,7	36,6	30,1			
M	34,8	10,5	32,7	M	35,4	12,0	33,6	M	31,8	16,0	31,5						
Celkem kraj		23,4	11,7	21,9	Celkem kraj		24,3	17,4	23,5	Celkem kraj		22,8	28,3	23,2			
Liberecký kraj	C	9,7		9,7	Liberecký kraj	C	8,0		8,0	Liberecký kraj	C	11,5		11,5			
	E	16,4		16,4		E	16,1		16,1		E	13,7		13,7			
	H	22,6	13,0	22,5		H	22,9	15,0	22,8		H	21,8	22,0	21,8			
	L0	21,7		21,7		L0	17,8		17,8		L0	21,2		21,2			
	L5	18,7	25,3	20,1		L5	20,0	29,0	23,2		L5	30,7	44,6	37,9			
M	36,6	13,4	34,7	M	31,9	13,7	31,2	M	27,4	19,0	27,0						
Celkem kraj		24,4	20,1	24,1	Celkem kraj		23,8	25,8	24,0	Celkem kraj		23,1	37,8	24,3			
Moravskoslezský kraj	C	10,2		10,2	Moravskoslezský kraj	C	6,8		6,8	Moravskoslezský kraj	C	12,1		12,1			
	E	15,1		15,1		E	18,1		18,1		E	13,9		13,9			
	H	22,0	10,3	21,8		H	23,7	11,3	23,5		H	23,5	9,2	23,0			
	L0	33,2		33,2		L0	29,0		29,0		L0	25,4		25,4			
	L5	20,0	26,2	23,0		L5	22,9	27,4	25,1		L5	30,2	41,2	35,5			
M	47,7	29,6	46,0	M	40,1	25,7	38,8	M	33,2	30,9	33,1						
Celkem kraj		27,8	25,9	27,6	Celkem kraj		27,7	26,0	27,5	Celkem kraj		26,8	35,0	27,6			
Olomoucký kraj	C	8,3		8,3	Olomoucký kraj	C	5,3		5,3	Olomoucký kraj	C	5,9		5,9			
	E	11,3		11,3		E	10,0		10,0		E	9,8		9,8			
	H	20,5	4,0	19,9		H	21,4		21,4		H	18,7		18,7			
	L0	35,0		35,0		L0	25,7		25,7		L0	27,3		27,3			
	L5	20,2	20,0	20,1		L5	22,8	31,6	25,7		L5	25,7	39,8	30,1			
M	45,2	23,0	43,4	M	43,1	30,4	42,2	M	36,7	26,2	36,0						
Celkem kraj		24,7	18,3	24,1	Celkem kraj		24,7	31,3	25,1	Celkem kraj		23,4	36,4	24,3			
Pardubický kraj	C	4,5		4,5	Pardubický kraj	C	5,0		5,0	Pardubický kraj	C	11,5		11,5			
	E	11,1		11,1		E	12,4		12,4		E	9,2		9,2			
	H	20,9	2,0	20,7		H	22,4	30,0	22,4		H	21,3	28,0	21,4			
	L0	30,3		30,3		L0	29,4		29,4		L0	25,1		25,1			
	L5	25,8	29,4	27,2		L5	26,2	21,0	24,3		L5	27,5	36,7	32,3			
M	45,9	21,0	43,9	M	46,1	30,0	44,3	M	38,6	20,4	37,4						
Celkem kraj		27,1	24,6	26,9	Celkem kraj		28,3	23,4	27,9	Celkem kraj		25,9	31,7	26,4			

1998

Kraj	Kateg.	Stud. forma		Celkem
		Denní	Jiné	
Plzeňský kraj	C	15,7		15,7
	E	13,6		13,6
	H	24,3	2,2	20,8
	L0	36,0	1,0	32,8
	L5	22,4	21,9	22,2
	M	45,5	20,7	42,0
Celkem kraj		27,5	13,4	25,2
Středočeský kraj	C	6,0		6,0
	E	12,7		12,7
	H	20,4	5,3	20,2
	L0	25,0		25,0
	L5	19,5	20,4	19,9
	M	41,3	16,9	38,8
Celkem kraj		24,7	18,8	24,0
Ústecký kraj	C	9,5		9,5
	E	17,0		17,0
	H	19,8	5,7	18,9
	L0	28,3		28,3
	L5	19,5	23,4	21,1
	M	36,4	38,8	36,6
Celkem kraj		23,7	22,2	23,5
Vysočina	C	8,5		8,5
	E	9,5		9,5
	H	17,9	2,0	17,3
	L0	19,7		19,7
	L5	18,9	22,5	20,0
	M	39,2	10,3	38,1
Celkem kraj		22,2	17,2	21,7
Zlínský kraj	C	5,3		5,3
	E	10,8		10,8
	H	19,9	1,0	19,7
	L0	25,6		25,6
	L5	18,4	10,4	14,6
	M	38,4	13,5	37,2
Celkem kraj		23,2	10,7	21,3
Česká republika		25,5	21,5	25,0

2003

Kraj	Kateg.	Stud. forma		Celkem
		Denní	Jiné	
Plzeňský kraj	C	13,0		13,0
	E	13,3		13,3
	H	25,2	3,9	22,4
	L0	31,3		31,3
	L5	22,2	22,6	22,4
	M	45,7	14,3	42,5
Celkem kraj		28,2	15,1	26,2
Středočeský kraj	C	6,3		6,3
	E	11,6		11,6
	H	20,3	10,3	20,1
	L0	26,0		26,0
	L5	24,1	33,9	27,6
	M	41,4	19,5	39,3
Celkem kraj		25,0	27,8	25,2
Ústecký kraj	C	9,5		9,5
	E	18,0		18,0
	H	23,7	3,4	23,2
	L0	25,1		25,1
	L5	22,4	32,5	26,6
	M	38,0	36,2	37,8
Celkem kraj		26,2	29,6	26,6
Vysočina	C	5,1		5,1
	E	11,0		11,0
	H	17,6		17,6
	L0	21,8	16,0	21,5
	L5	17,6	30,0	22,6
	M	36,4	28,7	36,1
Celkem kraj		22,0	29,3	22,6
Zlínský kraj	C	7,3		7,3
	E	10,3		10,3
	H	19,3	18,8	19,2
	L0	21,3	33,0	21,6
	L5	24,6	23,4	24,2
	M	39,5	12,2	37,9
Celkem kraj		24,8	21,2	24,5
Celkový součet		26,4	26,6	26,4

2008

Kraj	Kateg.	Stud. forma		Celkem
		Denní	Jiné	
Plzeňský kraj	C	7,4		7,4
	E	10,5		10,5
	H	21,7	7,3	21,2
	L0	26,9		26,9
	L5	29,4	42,4	34,3
	M	35,8	14,8	34,5
Celkem kraj		25,4	30,5	25,8
Středočeský kraj	C	7,3		7,3
	E	11,1		11,1
	H	19,4	9,0	19,3
	L0	22,6		22,6
	L5	25,9	32,0	28,7
	M	32,2	22,1	31,1
Celkem kraj		23,3	28,1	23,8
Ústecký kraj	C	7,6		7,6
	E	13,7		13,7
	H	22,3		22,3
	L0	20,1		20,1
	L5	25,7	39,7	31,9
	M	35,2	33,8	35,1
Celkem kraj		24,6	37,4	25,6
Vysočina	C	5,4		5,4
	E	9,0		9,0
	H	18,4	21,0	18,4
	L0	20,0	16,0	19,9
	L5	23,0	28,4	25,4
	M	31,8	13,6	30,9
Celkem kraj		22,2	24,9	22,4
Zlínský kraj	C	4,2		4,2
	E	8,3		8,3
	H	15,2	4,0	15,1
	L0	20,4	30,0	20,6
	L5	26,0	41,3	31,1
	M	35,4	22,4	34,7
Celkem kraj		21,7	34,8	22,5
Celkový součet		25,0	32,6	25,7

Poznámka: Do výpočtů nebyly zařazeny školobory kategorie K – gymnázium. Žáků na ŠO = průměrný počet žáků na školobor.

Tabulka 50: Průměrný počet realizovaných oborů na školu v dané skupině oborů vzdělání v kraji ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09

1998					2003					2008				
Počet O na Š		Forma vzdělání			Počet O na Š		Forma vzdělání			Počet O na Š		Forma vzdělání		
Kraj	Kateg.	Denní	Jiné	Celkem	Kraj	Kateg.	Denní	Jiné	Celkem	Kraj	Kateg.	Denní	Jiné	Celkem
Hlavní město Praha	C	1,1		1,1	Hlavní město Praha	C	1,1		1,1	Hlavní město Praha	C	1,0		1,0
	E	3,9	2,0	4,0		E	3,3		3,3		E	3,0		3,0
	H	3,4	1,7	3,5		H	3,1	2,5	3,3		H	2,9	2,0	3,1
	L0	1,4		1,4		L0	1,5		1,5		L0	1,8		1,8
	L5	1,6	1,4	2,0		L5	1,4	1,3	1,8		L5	1,3	1,3	1,8
	M	1,7	1,0	1,8		M	1,8	1,1	1,9		M	1,9	1,1	2,0
Celkem kraj		3,2	1,3	3,5	Celkem kraj		3,3	1,3	3,6	Celkem kraj		3,3	1,4	3,6
Jihočeský kraj	C	1,0		1,0	Jihočeský kraj	C	1,0		1,0	Jihočeský kraj	C	1,2		1,2
	E	2,6		2,6		E	2,7		2,7		E	2,4		2,4
	H	3,6	1,7	3,7		H	3,9	1,0	4,0		H	3,7	3,0	3,8
	L0	1,3		1,3		L0	1,4		1,4		L0	1,4	1,0	1,5
	L5	1,9	2,1	2,5		L5	1,7	1,6	2,4		L5	1,4	1,2	2,1
	M	1,6	1,8	1,8		M	1,7	1,0	1,8		M	1,9	1,0	2,0
Celkem kraj		4,2	2,1	4,7	Celkem kraj		4,1	1,7	4,6	Celkem kraj		4,3	1,4	4,7
Jihomoravský kraj	C	1,0		1,0	Jihomoravský kraj	C	1,0		1,0	Jihomoravský kraj	C	1,1		1,1
	E	2,3		2,3		E	3,3		3,3		E	3,4		3,4
	H	3,8	1,0	3,9		H	3,6	2,0	3,7		H	3,5	1,0	3,5
	L0	1,3		1,3		L0	1,7		1,7		L0	1,7		1,7
	L5	1,7	1,6	2,2		L5	1,5	1,5	1,9		L5	1,3	1,3	1,9
	M	1,8	1,2	1,9		M	1,8	1,1	2,0		M	2,1	1,0	2,2
Celkem kraj		4,1	1,6	4,5	Celkem kraj		4,2	1,7	4,7	Celkem kraj		4,6	1,3	5,1
Karlovarský kraj	C	1,0		1,0	Karlovarský kraj	C	1,0		1,0	Karlovarský kraj	C	1,0		1,0
	E	2,5		2,5		E	2,9		2,9		E	3,5	1,0	3,7
	H	3,8	2,0	3,9		H	4,0	1,3	3,8		H	3,4	1,5	3,6
	L0	1,0		1,0		L0	1,2		1,2		L0	1,1		1,1
	L5	2,1	1,6	2,4		L5	1,6	1,8	2,6		L5	1,3	1,2	1,9
	M	1,7	1,4	1,9		M	1,9	1,4	2,1		M	2,1	1,0	2,3
Celkem kraj		4,0	1,7	4,4	Celkem kraj		4,0	1,8	4,8	Celkem kraj		4,4	1,4	5,1
Královéhradecký kraj	C	1,0		1,0	Královéhradecký kraj	C	1,0		1,0	Královéhradecký kraj	C	1,2		1,2
	E	2,9		2,9		E	3,6		3,6		E	4,0		4,0
	H	3,5	2,0	3,7		H	3,6	3,7	4,0		H	3,6	4,0	3,8
	L0	1,5	1,0	1,5		L0	1,5		1,5		L0	2,0		2,0
	L5	1,5	1,9	2,2		L5	1,4	1,4	1,7		L5	1,1	1,3	1,5
	M	1,6	1,1	1,7		M	1,6	1,2	1,7		M	1,9	0,7	1,9
Celkem kraj		3,7	2,0	4,2	Celkem kraj		3,6	1,7	4,1	Celkem kraj		4,3	1,3	4,6
Liberecký kraj	C	1,0		1,0	Liberecký kraj	C	1,0		1,0	Liberecký kraj	C	1,0		1,0
	E	2,3		2,3		E	2,9		2,9		E	2,7		2,7
	H	4,3	1,0	4,3		H	5,2	1,0	5,2		H	5,3	1,0	5,5
	L0	1,3		1,3		L0	1,6		1,6		L0	2,2		2,2
	L5	1,6	1,3	1,9		L5	1,8	1,7	2,4		L5	1,1	1,1	1,7
	M	1,4	1,0	1,6		M	1,7	1,0	1,8		M	2,1	1,0	2,2
Celkem kraj		3,9	1,2	4,2	Celkem kraj		4,7	1,6	5,0	Celkem kraj		5,0	1,3	5,4
Moravskoslezský kraj	C	1,0		1,0	Moravskoslezský kraj	C	1,0		1,0	Moravskoslezský kraj	C	1,1		1,1
	E	3,8		3,8		E	3,8		3,8		E	3,3		3,3
	H	4,7	1,5	4,8		H	4,8	1,5	4,9		H	3,8	2,0	3,9
	L0	1,7		1,7		L0	1,9		1,9		L0	1,8		1,8
	L5	1,7	2,2	2,4		L5	1,4	1,8	2,4		L5	1,2	1,2	1,8
	M	1,6	1,1	1,8		M	2,0	1,1	2,2		M	2,3	1,1	2,5
Celkem kraj		4,4	1,9	5,0	Celkem kraj		5,0	1,6	5,5	Celkem kraj		4,9	1,3	5,4
Olomoucký kraj	C	1,0		1,0	Olomoucký kraj	C	1,2		1,2	Olomoucký kraj	C	1,2		1,2
	E	2,0		2,0		E	2,6		2,6		E	2,2		2,2
	H	3,5	5,0	3,6		H	3,8		3,8		H	3,6		3,6
	L0	1,4		1,4		L0	1,3		1,3		L0	1,5		1,5
	L5	1,6	1,9	2,3		L5	1,2	1,5	1,6		L5	1,3	1,1	1,6
	M	1,6	1,0	1,7		M	1,6	1,0	1,7		M	1,9	1,2	2,0
Celkem kraj		3,6	1,8	4,0	Celkem kraj		3,8	1,4	4,1	Celkem kraj		4,0	1,2	4,3
Pardubický kraj	C	1,0		1,0	Pardubický kraj	C	1,0		1,0	Pardubický kraj	C	1,0		1,0
	E	2,3		2,3		E	4,0		4,0		E	5,2		5,2
	H	3,0	1,0	3,1		H	3,4	1,0	3,4		H	3,1	1,0	3,0
	L0	1,1		1,1		L0	1,3		1,3		L0	1,5		1,5
	L5	1,3	1,5	1,6		L5	1,1	1,8	1,6		L5	1,1	1,2	1,4
	M	1,5	1,0	1,6		M	1,6	1,3	1,8		M	1,7	1,3	1,8
Celkem kraj		3,3	1,3	3,6	Celkem kraj		3,8	1,6	4,1	Celkem kraj		3,9	1,3	4,1

1998

Kraj	Počet O na Š	Forma vzdělání		
		Kateg.	Denní	Jiné
Plzeňský kraj	C	1,0		1,0
	E	2,4		2,4
	H	3,6	2,5	4,2
	L0	1,7	1,0	1,8
	L5	1,6	1,5	2,1
M	1,7	1,5	2,0	
Celkem kraj		3,8	2,2	4,6
Středo- český kraj	C	1,2		1,2
	E	2,1		2,1
	H	3,5	3,0	3,5
	L0	1,6		1,6
	L5	1,6	2,1	2,2
M	1,5	1,4	1,6	
Celkem kraj		3,6	2,0	4,0
Ústecký kraj	C	1,1		1,1
	E	3,5		3,5
	H	3,7	4,0	3,9
	L0	1,3		1,3
	L5	1,9	1,8	2,4
M	1,6	1,1	1,8	
Celkem kraj		4,1	1,9	4,7
Vysočina	C	1,0		1,0
	E	2,3		2,3
	H	3,9	6,0	4,1
	L0	1,6		1,6
	L5	1,8	1,9	2,3
M	1,7	1,5	1,7	
Celkem kraj		4,2	2,4	4,6
Zlínský kraj	C	1,0		1,0
	E	2,0		2,0
	H	3,8	1,0	3,9
	L0	1,5		1,5
	L5	1,9	3,7	3,5
M	1,5	1,0	1,6	
Celkem kraj		4,2	3,2	4,9
Celkový součet		3,9	1,9	4,3

2003

Kraj	Počet O na Š	Forma vzdělání		
		Kateg.	Denní	Jiné
Plzeňský kraj	C	1,0		1,0
	E	2,8		2,8
	H	3,7	3,0	4,3
	L0	1,5		1,5
	L5	1,8	1,8	2,4
M	2,0	1,2	2,2	
Celkem kraj		4,7	2,4	5,4
Středo- český kraj	C	1,1		1,1
	E	2,8		2,8
	H	3,6	3,0	3,7
	L0	1,3		1,3
	L5	1,4	1,5	1,8
M	1,6	1,3	1,7	
Celkem kraj		3,7	1,7	4,1
Ústecký kraj	C	1,0		1,0
	E	2,9		2,9
	H	3,8	2,5	3,8
	L0	1,3		1,3
	L5	1,6	1,8	2,2
M	1,7	1,2	1,8	
Celkem kraj		4,1	1,7	4,6
Vysočina	C	1,2		1,2
	E	2,4		2,4
	H	3,9		3,9
	L0	1,6	1,0	1,6
	L5	1,6	1,5	1,8
M	1,8	1,0	1,8	
Celkem kraj		4,2	1,4	4,6
Zlínský kraj	C	1,0		1,0
	E	2,6		2,6
	H	4,1	2,0	4,2
	L0	1,5	1,0	1,5
	L5	1,4	2,2	2,2
M	1,7	1,7	1,8	
Celkem kraj		4,3	2,3	4,7
Celkový součet		4,1	1,7	4,5

2008

Kraj	Počet O na Š	Forma vzdělání		
		Kateg.	Denní	Jiné
Plzeňský kraj	C	1,4		1,4
	E	2,9		2,9
	H	3,8	1,0	4,0
	L0	1,6		1,6
	L5	1,3	1,3	1,7
M	2,4	1,3	2,6	
Celkem kraj		5,1	1,5	5,5
Středo- český kraj	C	1,0		1,0
	E	2,5		2,5
	H	3,5	2,0	3,5
	L0	1,4		1,4
	L5	1,4	1,2	1,9
M	1,8	1,3	2,0	
Celkem kraj		3,9	1,5	4,4
Ústecký kraj	C	1,1		1,1
	E	3,2		3,2
	H	3,9		3,9
	L0	1,7		1,7
	L5	1,2	1,6	1,9
M	2,1	1,1	2,2	
Celkem kraj		4,7	1,5	5,2
Vysočina	C	1,1		1,1
	E	2,6		2,6
	H	3,6	1,0	3,5
	L0	2,3	1,0	2,3
	L5	1,5	1,2	1,6
M	2,2	1,7	2,4	
Celkem kraj		4,7	1,2	5,2
Zlínský kraj	C	1,3		1,3
	E	3,1		3,1
	H	4,1	1,0	4,0
	L0	2,0	1,0	2,1
	L5	1,3	1,4	1,9
M	2,0	1,0	2,1	
Celkem kraj		5,0	1,4	5,4
Celkový součet		4,3	1,4	4,7

Poznámka: Do výpočtů nebyly zařazeny školobory kategorie K – gymnázium. Počet O na Š = průměrný počet realizovaných oborů na školu.

Tabulka 51: Počet žáků v 1. ročníku v dané skupině oborů vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 - bez skupiny 79 Obecná příprava

Počet žáků	1998			2003			2008		
	DFV	JFV	Celkem	DFV	JFV	Celkem	DFV	JFV	Celkem
00 Integrovaný první ročník	804		804	379		379			
16 Ekologie a ochr. ŽP	492	1	493	664		664	705		705
21 Hornictví, hutn. a slév.	303	34	337	246	4	250	192	23	215
23 Strojírenství a str. výr.	16387	1914	18301	15541	1471	17012	16152	1228	17380
26 Elektr., telekom. a VT	13968	888	14856	14463	1031	15494	11812	837	12649
28 Tech. chemie a ch. sil.	1690	78	1768	1259	99	1358	750	60	810
29 Potravinářství a p. ch.	3136	124	3260	3699	93	3792	2456	58	2514
31 Text. výr. a oděvnictví	3431	172	3603	2674	220	2894	727	93	820
32 Kožed. a obuv. výr.-plast	150	8	158	170		170	95		95
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	5016	152	5168	4810	199	5009	3238	88	3326
34 Polygrafie a další	784	9	793	988	25	1013	1070	25	1095
36 Stavebnictví, g. a k.	9715	445	10160	9758	442	10200	8103	364	8467
37 Doprava a spoje	1506	403	1909	1719	515	2234	1696	424	2120
39 Spec. a interd. obory	286		286	528	29	557	1777	19	1796
41 Zemědělství a lesn.	6860	396	7256	7130	222	7352	5860	165	6025
43 Veterinářství a v. p.	249	2	251	298		298	334		334
53 Zdravotnictví	5005	618	5623	5338	675	6013	3814	378	4192
63 Ekonomika a adm.	15205	2153	17358	13035	2260	15295	10805	1390	12195
64 Podnikání v ob.	11959	3563	15522	8637	4172	12809	9780	6961	16741
65 Gastron., hotel. a tur.	15106	608	15714	16724	770	17494	16205	652	16857
66 Obchod	7302	968	8270	6461	1104	7565	4486	740	5226
68 Právní a veřejn. činn.	1948	895	2843	2239	1065	3304	2491	1173	3664
69 Osobní a prov. sl.	3832	113	3945	4548	137	4685	4941	116	5057
72 Public., knihov. a inf.	58		58	190		190	290		290
75 Pedagog., učitel. a soc. p.	2078	218	2296	2549	233	2782	2600	584	3184
78 Obecně odborná př.	2620		2620	4176	67	4243	7608		7608
82 Umění a užité umění	2675	90	2765	3121	29	3150	3341	43	3384
Celkem	132616	13852	146468	131344	14862	146206	121328	15421	136749

Poznámka: DFV = denní forma vzdělání; JFV = jiná forma vzdělání.

Tabulka 52: Počet škol vyučujících žáky v 1. ročníku v dané skupině oborů vzdělání ve šk. letech 1998/99, 2003/04 a 2008/09 - bez skupiny 79 Obecná příprava (gymnázia)

Počet škol	1998			2003			2008		
	DFV	JFV	Celkem SŠ	DFV	JFV	Celkem SŠ	DFV	JFV	Celkem SŠ
00 Integrovaný první ročník	7		7	4		4			
16 Ekologie a ochr. ŽP	16	1	17	22		22	29		29
21 Hornictví, hutn. a slév.	13	2	13	9	1	9	9	2	9
23 Strojírenství a str. výr.	334	66	344	295	52	302	269	39	274
26 Elektr., telekom. a VT	240	44	241	229	43	229	206	35	207
28 Tech. chemie a ch. sil.	42	7	42	34	7	35	27	3	27
29 Potravinářství a p. ch.	111	7	111	115	5	115	102	2	102
31 Text. výr. a oděvnictví	142	12	143	114	13	116	48	5	50
32 Kožed. a obuv. výr.-plast.	14	1	15	14		14	6		6
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	160	10	160	146	15	149	128	5	128
34 Polygrafie a další	26	1	26	27	3	27	30	1	30
36 Stavebnictví, g. a k.	206	20	206	189	21	189	175	16	176
37 Doprava a spoje	31	15	36	31	15	37	33	15	41
39 Spec. a interd. obory	4		4	11	1	11	54	1	54

41 Zemědělství a lesn.	197	13	198	189	11	190	167	7	168
43 Veterinářství a v. p.	4	1	3	5		5	6		6
53 Zdravotnictví	67	20	68	67	22	68	66	14	66
63 Ekonomika a adm.	307	67	317	258	54	267	236	44	241
64 Podnikání v ob.	343	91	367	252	97	280	271	166	305
65 Gastron., hotel. a tur.	264	28	264	266	26	266	262	20	263
66 Obchod	133	28	138	138	27	142	129	17	132
68 Právní a veřejn. činn.	44	16	47	52	21	57	59	29	65
69 Osobní a prov. sl.	111	6	111	123	5	124	134	5	135
72 Public., knihov. a inf.	1		1	6		6	10		10
75 Pedag., učitel. a soc. p.	45	6	45	62	6	62	73	12	73
78 Obecně odborná př.	139		139	186	1	186	307		307
82 Umění a užité umění	79	5	81	92	4	92	107	4	107
Celkem SŠ	1342	347	1354	1221	337	1231	1115	345	1122

Poznámka: DFV = denní forma vzdělání; JFV = jiná forma vzdělání. Některé střední školy realizují obory ve více kategoriích vzdělání a ve více formách vzdělání, proto údaje v řádce a sloupci „Celkem SŠ“ nejsou součtem údajů uvnitř tabulky.

Tabulka 53: Úplné znění názvů skupin oborů vzdělání

Zkrácený název	Nezkrácený název
16 Ekologie a ochr. ŽP	16 Ekologie a ochrana životního prostředí
21 Hornictví, hutn. a slév.	21 Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství
23 Strojírenství a str. výr.	23 Strojírenství a strojírenská výroba
26 Elektr., telekom. a VT	26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika
28 Tech. chemie a ch. sil.	28 Technická chemie a chemie silikátů
29 Potravinářství a p. ch.	29 Potravinářství a potravinářská chemie
31 Text. výr. a oděvnictví	31 Textilní výroba a oděvnictví
32 Kožed. a obuv. výr. - plast.	32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů
33 Zprac. dřeva a hud. nást.	33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů
34 Polygrafie a další	34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie
36 Stavebnictví, g. a k.	36 Stavebnictví, geodézie a kartografie
37 Doprava a spoje	37 Doprava a spoje
39 Spec. a interd. obory	39 Speciální a interdisciplinární obory
41 Zemědělství a lesn.	41 Zemědělství a lesnictví
43 Veterinářství a v. p.	43 Veterinářství a veterinární prevence
53 Zdravotnictví	53 Zdravotnictví
61 Filozofie, teologie	61 Filozofie, teologie
63 Ekonomika a adm.	63 Ekonomika a administrativa
64 Podnikání v ob.	64 Podnikání v oborech, odvětví
65 Gastron., hotel. a tur.	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus
66 Obchod	66 Obchod
68 Právní a veřejn. činn.	68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost
69 Osobní a prov. sl.	69 Osobní a provozní služby
72 Public., knihov. a inf.	72 Publicistika, knihovnictví a informatika
75 Pedag., učitel. a soc. p.	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče
78 Obecně odborná př.	78 Obecně odborná příprava
79 Obecná příprava	79 Obecná příprava
82 Umění a užité umění	82 Umění a užité umění